

Světlik

svět libereckých knihoven

*bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
ler Fall ist.*

O pomoci druhým

V době vánoční a novoroční je čas k přemítání, k zamyšlení. Dovolte tedy i mně, abych se zamyslela nad úlohou knihovny, která není na první pohled vidět. Co se od knihovny očekává? Aby měla široký výběr knih, aby její pracovníci uměli odpovědět na dotazy a poskytnout informace, aby byla místem setkávání, kultury a vzdělávání. Měla by mít pěkný interiér i exteriér, přívětivé zaměstnance, kteří jsou v knihovně od toho, aby dokázali pomoci.

A jsme u toho. Jak umíme pomáhat druhým? A umíme to? Všímáme si toho, jak se lidé chovají, co pro ně můžeme udělat, děláme spoustu věcí, ale mnohdy jsme bezradní, třeba když se setkáme s handicapovaným člověkem. Nemusi to být ale jen člověk postižený, může to být senior, který špatně slyší nebo vidí... Ale i křičící dítě, ke kterému někteří z nás hned nenajdou ten správný vztah... Knihovna a knihovníci by měli pomáhat – zní to frázovitě a jako z Rychlých šípů, ale ano, pomáhat slabším, nemohoucím, těm, kteří na tom nejsou tak dobře jako my ostatní. Knihovny tuhle službu plní tak nějak mimoděk, ale je to velmi důležité.

Zkuste se vcítit do pocitů osamělého člověka, který knihovnu pilně navštěvoval, ale zdraví mu už tak neslouží a nemůže ani vycházet z domu. Dojit si do knihovny už je pro něj nemožné. V tom případě může hora k Mohamedovi, tedy knihovník za čtenářem. Tahle služba se osvědčila a čtenáři jsou vděční a rádi by s knihovníkem strávili daleko víc času, třeba jen kvůli popovídání.

Lidé do knihoven nepřicházejí jen za knihami. Hledají i zvukové knihy – hodně je využívají ti, kterým se zhoršil zrak natolik, že si nemohou všechno přečíst. Ve vyšším věku to bude většina z nás... Vozíčkáři se mohou pohybovat v bezbariérovém prostoru. Kolik knihoven jej má? Několik schodů při vstupu do knihovny limituje i maminky s kočárky. Můžeme to zlepšit?

V prosinci vydala naše knihovna druhou „znakoknihu“ – pro lidi, kteří od narození neslyší a dorozumívají se znakovým jazykem. Zkusili jsme vytvořit knihu Pavla Čecha „O zahradě“ tak, aby ji mohli „číst“ i neslyšící. Tedy formou videa – v postavě znakového tlumočníka. Věříme, že její poetika přinese radost nejen neslyšícím, ale všem zájemcům o znakový jazyk.

Knihovna je místo, kde můžeme, my knihovníci, pomoci. Měla by být laskavá, bezpečná a vstřícná. K dětem, dospělým, ke všem slabším, ať už mají jakýkoli handicap.

Přeji nám všem hodně empatie v novém roce!

Blanka Konvalinková

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny</i>	<i>2</i>
<i>Krátce z knihovny.....</i>	<i>2</i>
<i>Komiksová anketa.....</i>	<i>3</i>
<i>České a německé knihovny vytvořily společný Prostor učení...4</i>	<i>4</i>
Akce knihovny.....	6
<i>S baterkou do knihovny</i>	<i>6</i>
<i>Den pro dětskou knihu.....</i>	<i>11</i>
<i>Jak se vám líbí.....</i>	<i>12</i>
Z regionu	14
<i>Knihovny regionu</i>	<i>14</i>
<i>Diplom za moderní knihovnické a informační služby v soutěži Vesnice roku Libereckého kraje 2018.....</i>	<i>24</i>
<i>Knihovna roku 2018.....</i>	<i>25</i>
<i>Setkání knihovníků Libereckého kraje a vyhodnocení soutěže Nejlepší knihovna Libereckého kraje 2018</i>	<i>27</i>
SVĚT hravých věd	27
<i>Vyrob si trubku.....</i>	<i>27</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	28
<i>Letos to nebyla žádná nudná selanka</i>	<i>28</i>
<i>Mista a lidé</i>	<i>32</i>
SVĚT libereckých autorů.....	33
<i>Josef Král: Otevírání duší.....</i>	<i>33</i>
<i>Martin Trdla: Básně.....</i>	<i>35</i>
<i>Host Světliku: Zdeněk Janík – Sen o průzračnosti</i>	<i>36</i>
SVĚT mladé literatury.....	38
<i>Vojtěch Franců: Posledních 62 kousků mého dědy.....</i>	<i>38</i>
<i>Michael Drabý: Básně.....</i>	<i>39</i>
SVĚT kritického myšlení.....	40
<i>Jaroslav Rudiš – Český ráj</i>	<i>40</i>
<i>Česko-slovenský sborník KOŘENY/KORENE.....</i>	<i>41</i>
<i>František Babický – jubilant.....</i>	<i>42</i>
<i>Z lužické pokladnice</i>	<i>43</i>
SVĚT Kruhu autorů Liberecka.....	45
<i>Uminěný Ikaros Luboš Příhoda</i>	<i>45</i>
<i>Místo za zdí (za Lubošem Příhodou).....</i>	<i>47</i>
<i>Jiří Janáček – Doslovy.....</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Eva Štastná, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelový tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Projekt je podpořen Fondem kultury a cestovního ruchu.

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Krátce z knihovny

Otevřeli jsme pro Vás nově zrekonstruovanou pobočku ve Vesci

Díky finanční podpoře Libereckého kraje a Statutárního města Liberec jsme v průběhu října 2018 nově vybavili naši pobočku ve Vesci. Pořídili jsme kompletně nové knihovnické regály a výpůjční pult. Útulný

interiér jsme dovybavili sedacím a relaxačním nábytkem. Pokud dávejte přednost komornějšímu prostředí a individuálnímu přístupu, srdečně Vás zveme k návštěvě.

Pobočka kromě tradičních výpůjčních služeb připravuje celou řadu kulturních a vzdělávacích akcí, aktivně spolupracuje s blízkými základními školami nebo Základní uměleckou školou v Liberci.

Slavnostního otevření, které proběhlo 12. 11. 2018, se zúčastnil za Liberecký kraj Mgr. Martin Féna, vedoucí Odboru kultury. Statutární město zastupoval Liberec Mgr. Ivan Langr, náměstek pro kulturu, školství, sociální věci a cestovní ruch.

Projekt S knížkou do života úspěšně pokračuje

V předchozích číslech časopisu Světlik jsme informovali o zapojení Krajské vědecké knihovny v Liberci do projektu S knížkou do života – Bookstart. Celostátní projekt, který se inspiroval zahraničními vzory, se

zaměřuje na podporu čtenářské gramotnosti, přičemž cílovou skupinou jsou děti do 3 let, resp. jejich rodiče. Těm se snažíme ukázat, že kvalitní čtení je jednou z nejdůležitějších dovedností, která může významně ovlivnit život jejich ratolestí.

Od jarních měsíců 2018 se účastníme obřadů vítání občánků na liberecké radnici, kde dětem a jejich rodičům předáváme dárkový set, který může pomoci rozvoji výše uvedených dovedností. Po letní přestávce se od září obřady znovu rozjely a my jsme opět u toho!

Další, zbrusu novou aktivitu jsme představili v říjnu. Vždy první úterý v měsíci dopoledne zveme do knihovny maminky s těmi nejmenšími dětmi. V klubu Kolibřík společně čteme, plníme pohybové úkoly,

procvičujeme jemnou motoriku nebo tvoříme. Informace o termínech lze získat v Knihovně pro děti a mládež

nebo v Kalendáři akcí na webu naší knihovny: www.kvkl.cz.

Dana Petrydesová

Komiksová anketa

Téměř sto třicet hlasujících se zapojilo do vyplňování ankety s tématem komiks, která v uplynulých měsících proběhla na webových stránkách knihovny. Zajímalo nás, zda a jak často

si čtenáři komiks půjčují, o jaké tituly a série mají zájem, které další komiksy by v půjčovnách rádi uvítali a nakolik jsou s aktuální nabídkou knihovny spokojeni.

Do ankety se zapojili především skalní fanoušci komiksu a čtenáři, kteří si jej půjčí alespoň občas. Co se preferencí týče, s poměrně jasnou převahou zvítězil komiks americký před japonským, českým a francouzským. V souladu s tímto výsledkem se pak největší popularitě těší právě Strážci galaxie či „Američan“ Deadpool. Ani komiksové

série Doctor Who a Mýty nezůstaly za vítězi o mnoho pozadu, rovněž komiksy inspirované počítačovými hrami si hlasování nevedly vůbec špatně.

Stejně hodnocení patří i samotné knihovně – téměř třicet procent hlasujících zdejší výběr komiksů ohodnotilo na výbornou a více než polovina jej považuje za uspokojivý. Nabídku chceme i nadále zlepšovat, čemuž ostatně napomůžou právě výsledky anketního hlasování. Pro komiksové nadšence tak máme dobré zprávy. Některé z žádaných titulů, jako například japonskou mangu Čarodějova nevěsta, již knihovna během uplynulých měsíců zakoupila. Na komiksové série Mýty, Doctor Who, Sága a další se již čtenáři mohou začít těšit – v regálech naší knihovny se objeví do konce letošního roku.

Hlasující měli také možnost zúčastnit se slosování o balíček s překvapením. Původně jsme chtěli obdarovat

výherkyně slosování

pouze jednoho vylosovaného, nicméně zájem o hlasování v anketě byl tak veliký, že nám přišlo škoda ocenit jen první místo. Výherní balíčky obsahovaly komiksovou sladkost, drobné předměty v podobě psacích potřeb či zápisníků, pro prvního vylosovaného byl vyhrazen vybraný komiks.

Monika Kozáková Pospíšilová

České a německé knihovny vytvořily společný Prostor učení

Přeshraniční meziknihovní výpůjční služby, společné získávání elektronických informačních zdrojů, zkvalitnění

technického vybavení knihoven, podpora informačních kompetencí nebo zviditelnování iniciativy Open Access – to je pouze několik z mnoha aktivit, kterými se zabývaly partnerské české a německé knihovny v průběhu projektu **Prostor učení – knihovnická informační platforma**. Cílem projektu bylo propojit všechny zúčastněné knihovny v přeshraničním „prostoru učení“, adekvátně vybaveném informačními zdroji a technickým zázemím, a tím přispět k aktivní a efektivní podpoře získávání

Mgr. Petr Tulpa, náměstek hejtmána Libereckého kraje

a výměně znalostí. Hlavním partnerem projektu byla Univerzitní knihovna Technické univerzity v Chemnitz, dále se do projektu zapojila Vysokoškolská knihovna Vysoké školy Zittau/Görlitz, Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni, Univerzitní knihovna Technické univerzity v Liberci a naše Krajské vědecká knihovna. Projekt trval od podzimu roku 2016 do 31. 12. 2018.

15. 11. 2018 se v liberecké knihovně sešli zástupci všech spolupracujících knihoven, aby na závěrečné konferenci vyhodnotili a ukončili dvouletý přeshraniční projekt. Po hudebním vystoupení, které účastníky příjemně naladilo, konferenci oficiálně zahájili významní hosté. Těmi byli Mgr. Petr Tulpa, náměstek hejtmána Libereckého kraje, Sebastian Riedel, zástupce Proktorátu vzdělávání a mezinárodních vztahů VŠ Zittau/Görlitz a Mgr. Jan

Berki, PhD., zástupitel Statutárního města Liberec.

V úvodu ředitelka Univerzitní knihovny v Chemnitz paní Angela Malz, zástupce leadpartnera, celkově shrnula průběh projektu a zmínila všechny aktivity, které byly realizovány, kromě již výše uvedeného se jednalo také o studijní stáže, workshopy nebo pravidelné video-online porady. Prof. Falk Maiwald z Vysoké školy Zittau/Görlitz prezentoval publikaci o projektu s názvem **Prostor učení – knihovnická**

informační platforma: zkušenosti a výsledky kooperačního projektu knihoven ze Saska a Česka. Ta informuje o cílech projektu, jeho průběhu, jednotlivých milnících. Zmiňuje také tipy, jak úspěšně realizovat přeshraniční projekt, které mohou být užitečné pro případné budoucí žadatele o dotace. Všichni účastníci akce publikaci dostali jako dárek, k dispozici bude také pro případné zájemce k vypůjčení v naší knihovně.

Druhou část setkání zahájila Mgr. Magda Podsedníková z Odboru regionálního rozvoje a evropských projektů Libereckého kraje, která ve svém příspěvku **Přeshraniční dotační programy – výhledy do budoucího období** nastíní

možný vývoj v této oblasti. Závěrečná část konferenci patřila zástupcům jednotlivých knihoven zapojených do projektu a jejich hodnocení průběhu projektu.

Co říci závěrem. Projekt je za námi. Ne vždy vše probíhalo hladce, procházeli jsme jednoduššími i složitějšími obdobími. Ale i tak s radostí můžeme konstatovat, že jsme dokázali splnit všechny cíle, které, věřme, budou sloužit ještě dlouho po ukončení projektu.

Děkujeme všem našim partnerům za spolupráci a podporu. Těšíme se na další setkávání – ať už v rámci dalšího projektu nebo při řešení jiných pracovních úkolů.

Dana Petrádová

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

LERNRAUM
Bibliothekarische
Informationsplattform
PROSTOR UČENÍ
Knihovnická informační platforma

Abby soosede. Halls Kuchbar
Interning V A / 2014 - 2020

Projekt byl podpořen z prostředků Programu spolupráce na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2014–2020.

Akce knihovny

S baterkou do knihovny Hřbitovní kvítí aneb Listopad – čas dušičkový

„O Dušičkách na hřbitově větrík vesele si s lidmi zahrává, radostí snad, že to množství lidstva pro hřbitov už zase dozrává.“

Přišel podzim a s ním i čas dušičkový, kdy Američané slaví bujarý Halloween, zatímco my zapalujeme svíčky na hřbitovech a rozjímáme nad hroby předků. Na tento čas připadlo i sté výročí prv-

ního pohřbu žehem nejen v libereckém krematoriu, ale v i v tehdy právě dohaslém Rakousko-Uhersku. Proto se téma podzimní „Baterky“ přímo nabízelo – celá se týkala smrti, pohřbů, duchů, záhrobí...

Pozvánka s úryvkem z Nerudova Hřbitovního kvítí naznačovala vzpomín-

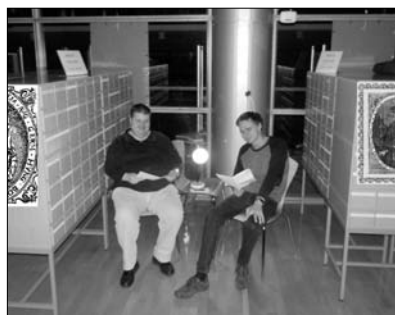

*„Já nešťastník, co teď budu dělat? Ještě že mám svou kouzelnou lyru...“
Orfeus v podsvětí, Jacques Offenbach*

*„... aj to stařeč, – opřen o lopatu k zemi
shrbblá zádá pracně kloní.“
Hřbitovní kvítí, Jan Neruda*

*„Nezlobte se, Veličenstvo, ale připadáte mi
jako děcko, které rodiče nechali v lese.“
Lékař umírajícího času, Vladimír Körner*

nání spíše v duchu našich tradic. Sraz byl jako vždy v osm hodin s baterkami před knihovnou. Po krátkém přivítání a rozdělení do družstev se všichni shromáždili ve Velkém sále, kde bylo připraveno promítací plátno a také velký papírový model krematoria. Začala od-

borná přednáška na téma Sto let libereckého krematoria, která byla po chvíli přerušena „záhadným výpadkem elektřiny“ v celé knihovně.

Všem skupinám tedy „nezbylo“, než se ztemnělou knihovnou vydat s baterkami v rukou na jednotlivá stanoviště

*„Pánové, pánové, pánové, já vás tady poslouchám a nestačím se divit...“
Vizionář, Jára da Cimrman*

*„... mě, mě udělají ředitelem, protože já
jsem odborník.“
Spalovač mrtvol, Ladislav Fuks*

*„Dost však vtipkování, milá Anno,
mluvme teď vážně...“
Richard III., William Shakespeare*

a potmě plnit připravené úkoly, samozřejmě vždy v čele s přidělenou knihovnicí, pro tuto příležitost oděnou do slavnostně smuteční černé. Účastníky čekalo sedm zastavení s ukázkami ze známých literárních, divadelních a filmových děl – vše na aktuální funerální

téma. Ke každé ukázkce patřila otázka buď k autorovi, ději nebo k tématu Dušiček.

Vyslechli jsme báseň z Nerudova Hřbitovního kvítí, pojatou jako Nedělní chvilka poezie, zhlédli část Erbenovy Svatební košile v podání vařečkového

divadélka, sugestivní pasáž s věšením manželky ze Spalovače mrtvol a slavnou scénu pohřbu z Richarda III. Potkali jsme se s pěvcem Orfeem, který si právě vedl z podsvětí svou Eurydiku, zastihli umírajícího Rudolfa II. při rozhovoru s lékařem Jesseniem a zastavili se také u Cimrmanů ve hře Vizionář, kde nezapomenutelný pan Smrtka (s obligátní kosou) říká: „A přijde novej, mladej, a to bude sekáč, pánové, ten se nezakecá.“

Scénky byly pojaty v duchu u nás tolik oblíbeného jemného černého humoru, avšak s jakýmsi laskavým nadhledem, ve kterém zůstala úcta a obdiv ke klasikům.

Úkoly doprovázející ukázky nebyly vůbec jednoduché. Dozvěděli jsme se například, že Dušičky se u nás slaví už od 10. století, a přiřadit třeba latinské názvy aspoň tří z pěti antických podsvětních řek k názvům českým byla pro běžného laika velká výzva (Styx = řeka smrti, Acherón = řeka nářku, Kókytos = řeka zármutku, Pyriflegethón = ohnivá řeka, Léthé = řeka zapomnění).

Obyčejný současník si vybaví obvykle tak dvě (Styx a Léthé). Naštěstí byly vždy k dispozici možnosti, tak mnohdy došlo na odhad, metodu vylučovací nebo obojí. Za každou správnou odpověď získala skupina bod v podobě lístečku s vtipem a z nejbližšího regálu si vybrala jednu knihu pro závěrečný úkol.

Po absolvování všech stanovišť a zodpovězení všech otázek se účastníci sešli opět ve Velkém sále, aby zjistili, že se elektrina „nějak záhadně sama opravit“ a přednáška může pokračovat – na štěstí místo avizované další hodiny už jen poděkováním za pozornost :-).

Následoval závěrečný úkol: Každý tým měl sestavit smuteční řeč obsahující všech sedm názvů knih, které si při plnění úkolů vybrala z regálů sousední skupina. Některé tituly se do textu samy nabízely (Kohout plaší smrt), ale jak zakomponovat do smuteční řeči třeba název Jak řídit inženýra Křečka, to je opravdu tvrdý oříšek. Snad právě proto některé formulace vzbuzovaly u ostatních hromadný smích.

Smuteční řeči, sepsané účastníky „Baterky“

*Dnes nastal konečný **ortel** – smrt. Jeho duše se vznáší nad námi jako **motýl**. Nepomůže ani **Madonna** a neplatí, že **kohout** *plaší smrt*. Ať zazní **evangelium podle U2**, a **kdo** *nevěří, ať tam jede*, ale správně se oblékne pro smrt.*

*Vážení pozůstalí, vítejte u nás v **Divadle F. X. Šaldy**. Zní to jako **pobádka z jiných světů**, či spíše **neuvěřitelné příběhy Jakuba Smolika**, ale opravdu jsme se přišli rozloučit s **pátračkou Gildou**, tedy spíše s její **mrtvou schránkou**. Všichni, zejména její sousedi, rádi vzpomínáme na její fenomenální **zpěv míru**, který se*

rozléhal v jejím **bytě na Vinohradech** a širokém okolí. Kéž duše pátračky Gildy nalezne klid.

Vážení smuteční hosté, dnes se loučíme s naší drabou, **fóry** stranou, řekněme si to otevřeně, byla to **Mužolapka**. Jejím životem prošel ne jeden **profesionální válečník, ze života horolezce** udělala peklo. Mnozí z Vás přítomných pánů jistě potvrdí, že byla takový **prima brousek pro tvůj jazýček**. Nikdy v životě se nebála nastavit svůj **klín i srdce štít a potom přijely tanky...** Zůstane v našich – a, pánové, – hlavně vašich srdcích.

Soudruzi a soudružky, dovolte, abych vás přivítal na poslední cestě našeho drabého zesnulého Ing. Křečka. Řekněme si o něm pár slov. Kdo jste ho znali, víte, že se rád **toulal Libercem a Žitavou**. Nejraději procházel nejtemnější částí lesa za poslechu **Duinských elegií a suity pro sólové violoncello**. Však všichni víme, jak těžce pracujícím člověkem ve své profesi byl. Byl to živel, nikdo nevěděl, **jak řídit inženýra Křečka**. Mohl by s námi být dodnes, kdyby bývala nezůstala **3. rota doma**. Všichni víme, že si liboval v **thajských masáží a jiných dobrodružstvích** a to se mu stalo osudným. Ve čtvrtek 28. září 1928 skončil osamocen bez podpory své věrné 3. roty v rukou thajské masérky. Budiž mu bořák přivětiv a světlo plamene jej doprovází na jeho poslední cestě.

V tento poklidný večer, kdy šli lidé poklidně do krematoria, aby uctili památku zde ležících, bychom se s nimi rádi rozloučili se **školou s tradicí**, žijící v letech 1876–2016 v tomto jubilejním **Almanachu střední průmyslové školy stavební Liberec**. S Tajnou sedmou se vydali na **noční výpravu**, aby vyřešili **případ křivopřísežného papouška**. Vedly je **cesty písní a díky šíleným broskvím a jiným zážitkům** dožili 140 let. Díky tomu budou na zdi vzpomínek známi jako **Černí baroni**. Zde jsou bez zábrán vyryta jejich poslední slova Válčili jsme za Čepicky.

Drazí pozůstalí, už je tady zas... Sešli jsme se zde v **útulku na Velkém Baou**, abychom po 10 letech uctili památku **třech mušketýrů, Belly a Sebastiana**. Odešli na věčnost skrze dno **zeleného jezera** následky bizarního nápadu jednoho z mušketýrů, který v naší smuteční řeči schází, jelikož vyřkl onu osudovou větu: **Pojď s kořaty na výlet**. Závěrem tohoto ctnostného projevu, který čerpáme z **Knihy o Liberci**, si dovolíme citovat báseň z knihy **Básně: Za smrtí tečka, dvojtečka, či dotazník**.

Na závěr se podávalo občerstvení – jak jistě očekáváte, byly to kromě kávy a čaje rakvičky a věnečky. Tento gastronomický vtíp byl ještě povýšen podáváním rakviček pietním pohybem ze dveří papírového modelu krematoria, to vše doprovázeno ukázkami z humoristické knihy Ladislava Mušky Vážení truchlící a jiní hosté. Fantazie liberec-

kých knihovníků je doopravdy bez hranic, vymezená jen vkusem a laskavým humorem.

Závěrečná společná fotografie na schodech vše završila a my se už teď těšíme na další „Baterku“ a na její mírně bláznivé, ale vždy neotřelé nápady.

Irena Pavlíčková

Den pro dětskou knihu

V sobotu 1. 12. 2018 proběhl v Krajské vědecké knihovně Den pro dětskou knihu. Termín této celostátní akce připadá každoročně na první adventní víkend.

V předvánoční atmosféře knihovny proběhla akce pod názvem Hop z knížky do knížky – na jednotlivých stanovištích děti plnily úkoly, které se vždy vztahovaly na téma konkrétní po-

hádky či knihy. Mohly si vyrobit vánoční přání, záložku do knížky nebo vyplnit literární kvíz. Odměnou jim byla sladká odměna a malá pozornost od knihovny.

V průběhu dopoledne děti shlédly loutkové představení Vánoční loutková hra. Poté následoval křest loutky nového maskota knihovny, jejímž tvůrcem je ilustrátor a výtvarník Ivan Antoš.

Samotného křtu se pro naši radost zúčastnil právě pan Antoš.

Současně byli vyhlášeni vítězové letní soutěže „Půjč si knihu na prázdniny“ – úkolem soutěžících bylo vyfotit či nakreslit knihu zapůjčenou v knihovně

na zajímavém místě, které během prázdnin navštívili. Vítězné fotografie byly od sourozenců Hanky a Václava Čapkových z Turnova.

Kateřina Vítková

Jak se vám líbí

Na první listopadový večer se Velký sál knihovny zaplnil do posledního místečka. Přítomní dychtivě očekávali přednášku věnovanou Shakespearovu dílu *Jak se vám líbí*. Ve stejnou dobu na jiném místě se odehrávalo malé drama, avšak s dobrým koncem. Navigace v automobilu při příjezdu do Liberce

vypověděla poslušnost a pan profesor Hilský se ztratil. Avšak okolnosti byly příznivě nakloněny a do cesty mu přivedly člověka, který měl namířeno do knihovny, zastoupil nefungující přístroj a bezpečně dovedl pana profesora na určené místo. Bez oddychu a občerstvení předstoupil pan profesor před publikum a pod jeho mistrným vedením se všichni vydali na výlet do doby Shakespearovy.

Na této neobyčejné cestě jsme mohli sledovat, jak vzniklo divadlo *Globe*, jak Shakespeare a jeho současníci měli epochální příležitost přinést publiku zcela nový repertoár nastupujícího světového divadla a jak tuto příležitost úspěšně uchopili a jak vznikala samotná pastorála *Jak se vám líbí* či jak fascinující a důležitá je role klaunů a šašků.

ŽAK:

*Slavnostně přísahám, já potkal šaška!
Ležel tam na slunci a skvostně lál,
vybraně spílal paní Štěstěně,
on, prosím, on! Ten šašek strakatý!
„Dobrý den, blázne,“ povídám. On na to:
„Já? Blázen? Kdepak! Blázni maj’ víc štěstí.“
A potom vyndá z mošny chronometr,
pohaslým zrakem na něj poblédne
a moudře praví: „Tak, a máme deset.
Vida, jak nám to hezky utíká:
jen před hodinou bylo přece devět
a za hodinu bude jedenáct.
Z hodiny na hodinu hezky žijem,
Z hodiny na hodinu hezky hnijem,
tak už to chodí.“ Když jsem vyslechl
to rozjímání šaška nad světem,
já se vám rozřehtal jak kokrháč,
že každý šašek je dne filosof,
a celou hodinu jsem smíchy křičel.
Vznešený, skvělý, nedostižný šašku!
Povídám, není nad strakatý kabát!*

(William Shakespeare: *Jak se vám líbí*
v překladu Martina Hilského)

Společně jsme sledovali příběhy postav hry *Jak se vám líbí* putujících do

kouzelného Ardenského lesa. Sama cesta i pobyt v lese je vlastně cestou k sobě samým a les tu působí jako léčitel, v němž se postavy postupně proměňují a uzdravují.

Po celou dobu sledoval dění také sám velký William Shakespeare z plakátu, jehož autorem je liberecký výtvarník Ivan Antoš.

Přednášku připravila Krajská vědecká knihovna za podpory Fondu vzdělávání SML.

Kateřina Trojanová

Z regionu

Knihovny regionu

Dětrichov

Naše podzimní putování po knihovnách regionu jsme zahájili ve Frýdlantském výběžku, v **Dětrichově**. Místní knihovna se nachází v přízemí obecního úřadu a stará se o ni úctyhodných 51 let paní Miroslava Kohoutová. Zažila zde mnoho krásných chvil, ale nevyhnuly se jí ani ty méně veselé. K nejhrošším momentům patřily povodně v létě roku 2010, které zdevastovaly nedávno zrekonstruované knihovní prostory. „V roce 2008 se tu všechno opravilo, rozšířilo, z místnosti, kde bylo skladiště, vzniklo pěkné dětské oddělení. Udělali tu nová okna, fasády, nakoupily se regály... A pak se sem naválila voda a vzalo to kompletně za své. Ke knihovně se ani nedalo přes vesnici přejít. Vzduly se parkety, musely se vytrhat, počítače a nábytek byly na vyhození, zhruba třetina fondu na odpis. Brečela jsem jako želva,“ líčí paní Kohoutová a i nyní jí v hlase zaznívá lítost. Za obět povodni

padla i knihovní kronika, kterou paní Kohoutová dlouhá léta psala. Zachránila jen několik fotografií.

Druhá rekonstrukce dala vzniknout současné podobě knihovny. 13. února 2012 byl provoz obnoven. Zároveň byl spuštěn automatický výpůjční systém.

Z cca 700 obyvatel Dětrichova navštěvuje pravidelně knihovnu asi 50 čtenářů. Převažují senioři a děti. Děti chodí poměrně dost, zřejmě i proto, že každý druhý pátek v měsíci je vyhrazen pro třídy z mateřské a základní školy. „Během dopoledne se zde vystřídají všichni,“ říká paní knihovnice. „Ti nejmenší si kreslí nebo povídají, školní děti mají program. Někdy ho dělám já, někdy učitelky. Například se chvíli předčítá z knížek, pak se o ní hovoří, děti vyprávějí, kdo

co četl. A pak si napůjčují knihy, to jsem ráda. Každý rok tu děláme i Noc s Andersenem. Ale přes noc zůstávají s dětmi jen učitelky, já už potřebuji svou postel,“ směje se paní Kohoutová. „Dělala bych

tu i víc akcí, ale prostory na to nejsou ideální. Dětské oddělení je malé, byly tu tendence, že by se přistavělo, ale s novým zastupitelstvem z toho sešlo.“

Miroslava Kohoutová pracovala skoro celý život ve školní družině. K dětem má blízko a děti zase mají rády ji. Neoslovují ji „paní knihovnice“, ale „Mirko,“ zvou ji na výlety a posezení při kytáře. Těší ji, že na knihovnu nezapomínou ani po přestupu na střední školu. Chodí nejen pro knížky, ale také si popovídat, svěřit se... Celá místnost je vyzdobena ručními pracemi dětí a také návštěvní kniha je plná obrázků a milých vzkazů.

Otvírací doba dětřichovské knihovny je denně od 16 do 19 hodin, ale paní Kohoutová tu trávi mnohem víc času. „Je to pro mne druhý domov,“ říká. Fond čítá asi 3500 položek a je doplňován

výměnným souborem z Krajské vědecké knihovny v Liberci. Největší zájem je o detektivky, ženské a historické romány, muži preferují válečnou literaturu. Bohužel hodně knížek z tohoto oboru zničila voda. Naučné literatury je méně, půjčují se především kuchařky. Děti mají zájem o encyklopedie a knihy o zvířatech, starší o Deníky malého Poseroutky či fantasy knihy o čarodějích a upírech. Na nákup novinek dostává knihovna ročně 15 000 Kč. Fond čas od času také obohatí dary od čtenářů, především časopisy, které knihovna z finančních důvodů nekupuje. Po povodních byl knihovně rovněž věnován výtěžek z benefičních akcí v Chrudimi.

V dětřichovské knihovně se práce evidentně daří. Dokládá to mimo jiné i Ocenění svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR za kulturní

a vzdělávací aktivity spojené s knihovnickými službami. Knihovnice osobně pak v roce 2017 převzala Cenu za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji.

Mirka Kohoutová je činorodá i ve volném čase. Ráda jezdí na kole a věnuje se zahradě. (A taktéž pečce vynikající štrúdl, dodáváme my.) Do budoucna by si paní Kohoutová přála větší prostor pro dětské oddělení a dokoupit sedací nábytek. A také by ráda alespoň částečně obnovila kroniku z materiálů, co jí zůstaly po povodni. A co si naopak nepřeje? Smutno je jí z představy, že by již v knihovně nebyla potřebná. Troufáme si ale tvrdit, že to jen tak nehrozí.

Brniště

Obec **Brniště** s přibližně 1 400 obyvateli se nachází na Českolipsku. Zdejší knihovna má dlouhou tradici a „toulaovou krev“. „Od roku 1969, co jsem nastoupila na místo knihovnice, se stěhovala sedmkrát,“ vypráví Růžena Toráňová. Nejvíce se jí líbilo ve vile, kde měla dvě rozsáhlé místnosti. Nejhorší to bylo v hospodě, kde byly potíže s vlhkostí. Nyní sídlí knihovna v přízemí budovy

obecního úřadu. Kdysi tu býval byt a k vidění je zde ještě původní podlaha i dřevěné obložení stěn. „*Tady už snad zůstanu,*“ doufá paní knihovnice.

Paní Toráňová, místní rodačka, pracovala jako vychovatelka v družině a ředitel školy ji uprosil, aby se ujala i knihovny, která po smrti předchozí knihovnice už několik let nefungovala. „*Trvalo to dva roky, než jsme ji dali do pořádku. Pomáhali mi z knihovny v Lípě, po odpolednech jsme dělali přírůstkové seznamy...*“ Spolupráci s českolipskými metodičkami si nemůže vynachválit. „*Vozí mi sem jednou za čtvrt roku výměnný fond, knížky vyberou, zabalí, když si nevím s něčím rady, ochotně poradí, dávaly mi sem i nové programy do počítače. Jsem s nimi moc spokojená.*“

Otvírací doba je každé úterý od čtyř do sedmi hodin. Kromě bezplatných výpůjčních služeb nabízí knihovna také zdarma přístup na internet. Praktické je též propojení s informačním centrem, které sídlí ve vedlejší místnosti.

Ke knihovně v Brništi patří pobočka ve Velkém Grunově. Nachází se v základní škole, kam se přestěhovala poté, co původní budovu v roce 2010

vyplavila povodeň. Knihovna byla zcela zničená, z fondu se nezachránilo téměř nic. Na obnovu přispěla nejen obec, ale také knihovny v Jablonci nad Nisou, v České Lípě a v Praze. Nynější knihovna v Grunově, kterou vede paní Anna Šamajová, je dle slov Růženy Toráňové velmi pěkná. Jsou tam tři místnosti, byl by tam prostor pro pořádání akcí.

Do grunovské pobočky chodí zejména děti, zatímco v Brništi převažují dospělí, v drtivé většině senioři. Z 55 registrovaných čtenářů je prý jen asi 10 dětí do patnácti let. *„Děčka chodí nárazově, když potřebují povinnou četbu. Jsme ale malá knihovna, mám tu od všeho jediný výtisk. Když je potřeba, objednáám jim další z České Lípy. Pro školy a školky dělám akci Březen, měsíc knihy, přijde*

spousta dětí, napůjčují si, ale pouze jednou a pak už nepříjdou.“ Na pořádání rozsáhlejších akcí nemá malinká knihovna bohužel místo. Už není prostor ani pro další regály, natož pro sedací nábytek. Paní Toráňová čas od času chodí do školy a představuje dětem knížky, podílí se i na organizaci výtvarných soutěží. Obrázky od dětí pak zdobí stěny knihovny.

Na dotaz, co udělat pro to, aby děti našly cestu do knihovny, jen krčí rameny: *„Je to složité, je dnes taková rychlá doba. Děti mají jiné možnosti, je těžší je zaujmout.“* Čtenáře si vychovává ale spoň ze svých vnoučat, která obdarovává knihami. Naopak mezi seniory se nachází několik dlouholetých věrných čtenářů, kteří chodí celá desetiletí, stále dokola. *„Máme tu jednoho pána, který*

čte všechno, i od starých spisovatelů jako například Jindřich Šimon Baar či Karel Klostermann a má to všechno přečtené. Jíného zajímá tajemno a válečná literatura. Myslím, že si tu z nabídky vybere každý. Nejžádanější knihy nezařazuje paní Toráňová do regálů, ale vystavuje je zvlášť na stolku. O novinkách informuje na webových stránkách.

Sama o sobě říká, že čte hodně a všechno, ale musí se jí to líbit hned od začátku. Čtenáři si často nechávají poradit. *„Samozřejmě také nestihám číst vše, vychází toho mnoho, ale mám spolužačku, která přečte třeba 20 knížek za měsíc a ta mi vždy řekne, co je dobré a co bych měla doporučit. Krásně se doplňujeme.“* Stálý fond tvoří v současné době zhruba 3000 exemplářů. Na nákup nových knih dostává od obce knihovna v Brništi 10 000 Kč ročně a stejnou částku i pobočka v Grunově. *„Starosta a zastupitelstvo nás podporují,“* pochvaluje si paní Toráňová. Jen jí trochu dělá těžkou hlavu, kdo převezme knihovnu po ní. *„Už jsem říkala, ať shánějí někoho mladšího, ale nikdo to nechce dělat.“*

Přiznává, že jí nejsou blízké nejmodernější trendy, například elektronické knihy *„Knížka je knížka, já bych nemohla číst v tabletu.“* Také ji nebaví sedět u počítače a proto si i roční výkazy píše ručně. Ve volném čase ráda navštěvuje divadlo a kino. Divadlu se i sama věnuje v místním ochotnickém souboru. Nejnovějším kouskem jeho repertoáru je hra Hrobka s vyhlídkou.

A přání ohledně knihovny do dalších let? *„Jsem takhle celkem spokojená. Snad jen aby neubývali čtenáři. Dokud tu knihovna je, ještě je dobře,“* říká příjemná dáma, která byla v roce 2013 mezi

nominovanými na ocenění pro nejlepšího knihovníka Libereckého kraje.

Velké Hamry

Jako třetí v pořadí jsme navštívili městečko **Velké Hamry** v okrese Jablonec nad Nisou. Zdejší knihovna nese ve svém názvu jméno Aloise Jiráska a může se pyšnit dopisem z roku 1928, adresovaným městské radě, v němž spisovatel dává svolení pojmenovat knihovnu po něm. Originál i strojový přepis je vystaven na čestném místě, stejně jako dar od jednoho čtenáře – všechny díly F. L. Věka v krásné, starodávné vazbě. Dopis je nejstarší známý doklad o existenci hamrovské knihovny, není však vyloučeno, že její kořeny sahají ještě dále.

Na současném místě – v budově bývalé školky na Svárově – se nachází knihovna od roku 2014. Dříve sídlila na náměstí. Přestěhování do „zastrčenější“ lokality prý negativní dopad na návštěvnost nemělo. Vedoucí knihovny Markéta Budinová je tu spokojená. Získala větší prostory, budova je nově opravená a čtenářům se zde líbí. Mnohem víc než poloha knihovny pro ně znamená vstřícný přístup paní knihovnice: *„Obnovila jsem nabídku služeb, která tu předtím příliš nefungovala, třeba meziknihovní výpůjčky. Vrátilo se sem plno lidí, kteří jezdili do knihovny do Tanvaldu. Je to pro mě zadostiučinění.“* Jedna věc zatím dělá paní Budinové velkou starost. Do těsného sousedství se přistěhovalo komunitní centrum a hluk z něj je pro knihovnu rušivý. A kvůli výskytu problémových jedinců se rodiče

bojí pouštět děti na akce. *„Snad město situaci uspokojivě vyřeší.“*

Markéta Budinová není místní rodačka, ale žije zde již osmnáct let. Knihovnu vede šestým rokem. Původní profesí byla chemička v laboratoři. Na post knihovnice se dostala přes výběrové řízení a vzdělání si doplnila e-learningovým kurzem. *„Je to taková hezká, čistá práce,“* říká. *„Baví mě být mezi lidmi a ráda bych tu vydržela až do důchodu.“*

Hamrovská knihovna má otevřeno každý všední den kromě pátku, kdy paní Budinová jezdí nakupovat knížky do Jablonce nad Nisou, nebo připravuje akce pro veřejnost. I když je provozní doba vyhovující, knihovnici by nevdalo ji ještě rozšířit. *„Lidé chodí různě, někdy méně, někdy více, větší návštěvnost bývala tradičně před dovolenými. Pak jsou čtenáři,*

kteří chodí pravidelně třeba jednou za čtrnáct dní. Ovlivňuje to ale i počasí.“

Registrovaných čtenářů je kolem 230. Dospělí platí ročně 50 Kč, děti 20. Paní Budinová má přehled, co se komu líbí, objednává nové knihy už s myšlenkou na konkrétní lidi. Ti chodí s tipy na nákup novinek a hned si je rezervují.

Na akvizici dostávala knihovnice v začátcích 15 000, nyní se propracovala až k 50 000 Kč ročně. Fond obsahuje asi 10 000 dokumentů. Navíc sem jednou za čas vozí výměnný fond z Jablonce nad Nisou. Ten knihovnice nechává rozložený na stole a ani jej nezařazuje do regálů, protože je hned rozpůjčený. Kromě knih a časopisů je k dispozici i několik her, které se půjčují za vratnou zálohu 100 Kč. Seznam nových přírůstků lze najít na stránkách knihovny. Lidé si na to zvykli a kvitují to.

Tak jako všude jinde je nejvíc žádaná beletrie, zj. ženská četba, historické a válečné romány a detektivky, případně příběhy ze současnosti. S naučnou literaturou je to o poznání slabší. Sem tam je zájem o nějaký životopis či o cestovní průvodce. Muži preferují válečnou literaturu, maminky si půjčují knihy, podle kterých lze s dětmi něco vyrobit,

a pro nejmenší kreslené pohádky – Krtečka, Čtyřlístek, Mašinku Tomáše... Nejtěžší je zaujmout děti ve věku kolem třinácti let. „*Líbí se Deník malého Poseroutky, Deník Mimoňky, Klub tygrů, holkám zamílované romány. Většina dětí ale zajde maximálně pro povinnou četbu. Mám nějaké nápady, jak nalákat děti do knihovny, třeba že by jim město zaplatilo vstupenky do zoo nebo do dinoparku a já bych si s nimi cestou ve vlaku povídala, co by se jim v knihovně líbilo.*“

Děti ze školy chodí do knihovny na exkurze a na besedy. Paní knihovnice by si dokázala představit ještě intenzivnější spolupráci. Hamrovská knihovna se pravidelně zapojuje do Noci s Andersem, které se jednou zúčastnila i místní autorka Klára Hoffmanová. Dále se tu konají různé soutěže a dílničky. Děti prý mají nejraději akce, ze kterých si odnesou vlastnoruční výrobky. Ani dospělí nepřijdou zkrátka, mohou navštívit přednášky, kulturní pořady, ale třeba i propagační akce firem. Nyní má

paní Budinová v plánu besedu s manželi Vackovými o cestování s malými dětmi. Ráda by pořádala akcí více, ale limituje ji rozpočet. Upoutávky na programy jsou inzerovány na internetu, na

městských vývěškách, v Hamrovských listech a posílají se SMS formou infokanálu z městského úřadu. Proběhlé akce připomíná fotogalerie na webových stránkách knihovny.

Paní Budinová se stará rovněž o knihovnu v místním domově seniorů. Chtěla by také zrealizovat službu rozvážky knížek seniorům přímo do místa bydliště. Uvědomuje si, že přístup do knihovny po schodech do prvního patra může být pro starší lidi problém.

Knihovna slouží zároveň jako informační centrum. Jsou zde k dispozici letáčky a drobné upomínkové předměty. Čtenáři mají přístup na počítač, pokud si nevědí rady, knihovnice jim ochotně pomůže. Pozitivní ohlas zaznamenalo i půjčování brýlí nebo výprodej vyřazených knih za symbolickou cenu.

Plánů do budoucna má sympatická knihovnice mnoho. Především by si přála, aby se vyřešila nepříjemná situace s komunitním centrem a aby chodilo více dětských čtenářů.

Rokytnice nad Jizerou

Podkrkonošské městečko **Rokytnice nad Jizerou** je proslulé především jako lyžařské středisko. Předmětem naše zájmu je však místní knihovna. Od roku 1992 sídlí v přístavbě základní školy, původně se nacházela v přízemí radnice. Knihovnice Soňa Valášková přestěhování uvítala. Současné prostory jí vyhovují, pouze postrádá bezbariérový přístup. Sice již existuje projekt na jeho vybudování, ale realizace je zatím v neohlednu.

Samotnou půjčovnu tvoří jedna velká místnost, rozdělená regály. Na první

pohled zaujmou netradiční kusy nábytku či dekorací, například zvlněná polička na knihy. Paní Valášková přiznává, že je estetická duše. *„Velmi mě baví zařizovat a vylepšovat knihovnu. Každý rok vymyslím něco nového.“* Čerstvým přírůstkem je pohodlné křesílko s polštářkem, stojící v místě, kde knihovnice plánuje odpočinkový koutek. Sama si vyrobila i popisky na regály, pečuje o zeleň v okolí knihovny a zařídila výzdobu chodby, jejímž autorem je mladý výtvarník David Dolenský.

Knihovnictví je pro paní Valáškovou práce snů. V roce 1985, hned po skončení gymnázia, nastoupila do rokytnické knihovny. Při zaměstnání pak vystudovala knihovnickou školu. Nejvíce ji baví objednávat nové knihy, neoblíbenou činností je posílání upomínek a urgování návratu knih od „hříšníků“. *„K pozdním návratům jsem tolerantní.“*

Posílám upozornění mailem, ale pokuty dávám minimálně. Rokytnice je hodně roztáhlá, chápu, že to mají lidé daleko, tak chodí jednou za čas, nabерou si více knih a pak je nestačí včas vrátit.“

Počet čtenářů se pohybuje kolem čísla 330. Ačkoliv populace v Rokytnici klesá, na procenta prý vychází návštěvnost dlouhodobě stejně. Do knihovny chodí vedle místních i víkendoví nebo sezónní obyvatelé. Mezi čtenáři výrazně převažují ženy. „Často berou knihy i mužům, kterým se nechce vybírat.“ Většinou patří do věkové skupiny od 40 do 60 let, chodí také maminky s malými dětmi. S pracujícími je to horší, většinou do zaměstnání dojíždějí a na čtení jim nezbývá čas. Návštěvnost prý hodně ovlivňuje počasí. Nejlepší je zlatý střed. „Když je vedro, lidé neprijdou, když příliš osklivo, tak také ne.“

Rokytnická knihovna má otevřeno od pondělí do čtvrtka, dvacet hodin týdně. Paní knihovnice nedávno přidala hodiny v pondělí odpoledne, kdy se ve vedlejší místnosti scházejí členky seniorského klubu. Spojení návštěvy spolku a knihovny se přímo nabízí.

Ve fondu se nachází asi 15 000 položek. Největší zájem je o romány a detektivky. „Já ráda zkouším nové české autory, líbí se mi společenské a psychologické romány. Občas se pokouším své oblíbence nabídnout čtenářům. Někdy se chytí a zjišťují, že existují i jiné knížky, než byli zvyklí číst doposud,“ prozrazuje Soňa Valášková a netají se, že je vděčná za zpětnou vazbu. Každý den chce někdo poradit s výběrem četby a s vyhledáváním. Většinou lidé se nechce hledat v regálech. Hojně je proto využíván stolek s vystavenými zajímavými knihami.

Roční příspěvek od města činí 85 000 Kč. Při nákupu nových přírůstků sleduje paní Valášková hodnocení knih na internetových databázích. „Vyhovuje mi, že tam najdu názory těch, co to opravdu přečetli. Mnoho lidí je ovlivněno reklamou, televizí... Je to pak dilema, čemu dát přednost. Tomu, co čtenáři chtějí, nebo něčemu kvalitnějšímu? Spíš se jim snažím vyhovět, přece je nebude týrat něčím, co je ne baví. Své čtenáře si hýčkám.“ Žádaná je především beletrie. Z naučné literatury sporadicky něco o výchově, psychologii či dietách, občas nějaký životopis. Z časopisů se objednáva několik dražších, co si lidé běžně nekupují. Fond obohacují i společenské hry. „Děti je sem chodí hrát o polední pauze.“

Spojení se školou se jeví jako velmi šťastné. Děti mají knihovnu při ruce a chodí i třídy v rámci výuky. Paní Valášková považuje za důležité podchytit zájem především na začátku školní docházky a pak v době, kdy žáci přecházejí na druhý stupeň. Vymyslela i jakýsi

motivační systém – pomocí statistiky a bodování dělá vyhodnocení tříd na konci školního roku. „*A počítám do toho i to, jestli chodí učitelé. Je to trochu nátlak, aby šli vzorem,*“ směje se.

Dětské oddělení je plné barev, pro nejmenší je tam koutek s domečkem, oblíbeným u všech věkových skupin dětí. Obrazovou výzdobu vytvořila dcera paní knihovnice. Knihy jsou zde rozdělené podle žánrů. „*Letos jsem koupila hodně dětských knížek, vychází tolik pěkných.*“

Mládež a její vztah k literatuře? Paní Valášková si všímá, že současné děti čtou stále jednodušší, kratší věci s mnoha obrázky. Mění se typ literárních hrdinů – indiáni a kovbojové už netáhnou, mayovky a verneovky končí ve skladu. V oblíbě je fantasy a nadpřirozeno. Jako příklad dobré současné literatury pro děti uvádí paní Valášková série od Erin Hunterové Zákon smečky a Kočičí válečníci. Potvrzuje se obecný trend, že více čtou děvčata než chlapci. Nejvíce však prý záleží na tom, zda jsou k tomu vedeni v rodině.

Roční poplatek pro dospělou osobu činí 100 Kč. Děti platí 30, studenti 50, senioři nad sedmdesát let mají

půjčovně zdarma. Zajímavým nápadem je 50% sleva pro druhou dospělou osobu ze stejné domácnosti. Lidé jsou s výší poplatků spokojeni. „Někteří by mi i chtěli dávat víc.“ Informace o službách a aktualitách v knihovně zveřejňuje Soňa Valášková na webových stránkách a v Rokytnickém zpravodaji. Zájem je především o seznam nových knih.

Před několika lety uspořádalo město anketu ohledně spokojenosti s knihov-

nou a ta dopadla výborně. „Zdejší lidé jsou na knihovnu zvyklí, říkají, že by jim chyběla.“ A co ještě vylepšit do budoucna? „Uvítala bych, kdyby město nechalo u knihovny vybudovat parkoviště. Hlavně bych si ale přála, aby lidé četli a chodili rádi do naší knihovny, kde jsou knížky a čtenáři to nejdůležitější,“ zakončuje příjemné povídání paní Valášková.

Františka Párysová

Diplom za moderní knihovnické a informační služby v soutěži Vesnice roku Libereckého kraje 2018

Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova je každoročně vyhlašována již od roku 1995. Ke spoluvyhlašovatelům soutěže patří Svaz knihovníků a informačních pracovníků, členem krajské hodnotící komise je proto vždy i zástupce, kterého deleguje Regionální výbor SKIP Libereckého kraje. V rámci vyhodnocení soutěže je udělen jedné z obcí Diplom za moderní knihovnické a informační služby s finanční odměnou 20 000 Kč. Oceněná knihovna je pak považována za Knihovnu roku Libereckého kraje. V minulém roce diplom získala Místní lidová knihovna v Heř-

manicích, tento rok jej obdržela Místní knihovna v Bozkově, která se nachází v okrese Semily.

Bozkovská knihovna je umístěna v přízemí budovy základní školy v centru obce a pro nemoc předchozího knihovníka byla delší dobu mimo provoz. Vše se změnilo po nástupu paní Balatkové na pozici knihovnice, knihovna prošla rekonstrukcí a byla slavnostně otevřena 17. září 2017. Příjemné, moderně vybavené prostory spolu s osobností mladé knihovnice přilákaly řadu zájemců. Do konce roku se do knihovny zapsalo 32 čtenářů (z toho 18 dětí), kteří uskutečnili 309 výpůjček. Čtenáři mají k dispozici 3 500 svazků knih, knihovní fond je pravidelně doplňován novými tituly i knihami z výměnného fondu regionálního oddělení v Semilech.

Obec žije bohatým kulturním a společenským životem, na kterém se knihovna velkou měrou podílí. Od zahájení provozu zde proběhla celá řada kulturních

a vzdělávacích akcí. Na začátku listopadu byl zahájen projekt pro žáky ZŠ „Knihoplutí“, který je zaměřen na vytvoření kladného vztahu dětí ke čtení. Pod záštitou vzdělávacího centra, které je součástí knihovny, probíhají různé besedy i přednášky. V knihovně pak probíhají kurzy němčiny pro začátečníky a pokročilé a v plánu je mnoho dalších aktivit.

Uživatelům knihovny je k dispozici počítač s přístupem na internet. Aktuální informace o knihovně a při-

pravovaných i uskutečněných akcích zveřejňované na Facebooku jsou dostupné z webových stránek obce: <http://www.obecbozkov.cz/>.

Diplom za moderní knihovnické a informační služby spolu s odměnou ve výši 20 000 Kč si obec za podporu knihovny bezpochyby zaslouží. V osobě paní knihovnice je záruka, že se činnost bude i nadále rozvíjet.

**Michaela Staňková
Jaroslava Starcová**

Knihovna roku 2018

Ocenění Knihovna roku uděluje ministr kultury České republiky již od roku 2003 jako ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích nebo mimořádného přínosu k rozvoji veřejných knihovnických

a informačních služeb. Smyslem ocenění je vyjádření veřejného uznání knihovnám, jejich pracovníkům i obcím za úsilí o rozvoj knihovnických služeb a čtenářství. Soutěž je jedním z podnětů pro přeměnu knihoven především

v malých městech a obcích na moderní centra kulturního a společenského života a zvýšení jejich prestiže. Do soutěže je každoročně nominována jedna knihovna z každého kraje, tento rok v kategorii Základní knihovna zvítězila Místní knihovna Pavla Křížkovského z Holasovic v Moravskoslezském kraji.

Za Liberecký kraj byla v roce 2018 do soutěže nominována **Místní knihovna v Zahrádkách** u České Lípy. Obec Zahrádky patří ke středním obcím Českolipska, žije zde 717 obyvatel. Místní knihovna pracuje v centru obce v budově obecního úřadu, kde má vyčleněnu jednu místnost. Provoz je plně automatizovaný, on-line katalog je vystavený na internetu, webovou prezentaci je možno shlédnout na stránkách knihovny www.zahradky.knihovna.info. Zájemci mohou rovněž bezplatně využívat připojení k internetu.

Knihovní fond tvoří více než 3 000 svazků. Obec poskytuje pravidelný roční příspěvek 5 000 Kč na nákup nových knih a díky sponzorům získává knihovna také nemalou částku. Akvizice a zpracování fondu se provádí prostřednictvím regionálního oddělení Městské knihovny v České Lípě, odkud jsou knihovně poskytovány i knihy z výměnného fondu. Ročně se v Zahrád-

kách vypůjčí kolem 700 knih, zapsáno je kolem šedesátky čtenářů (z toho třetina dětských). Knihovnu v minulém roce navštívilo více než 600 návštěvníků a realizovalo se 25 kulturních a výchovných akcí pro veřejnost, zejména pro předškolní děti a maminky s dětmi.

O knihovnu se stará paní Ivana Cedrychová, která pracuje na obecním úřadě v Zahrádkách. Pravidelně se účastní školení, aktivů a zájezdů, které pořádá Městská knihovna v České Lípě a Krajská vědecká knihovna v Liberci. Paní Cedrychová je schopná přichystat nejen pro své čtenáře široký rejstřík různých akcí.

Ocenění v rámci soutěže Knihovna roku za dlouhodobé poskytování kvalitních knihovnických služeb a zapojování dobrovolníků do činnosti knihovny převzala knihovnice Ivana Cedrychová v říjnu 2018 na slavnostním předávání

v Národní knihovně v Praze. Obec Zahrádky již obdržela Diplom za moderní knihovnické a informační služby v rámci soutěže Vesnice roku Libereckého kraje a ve stejném roce i ocenění v soutěži „Nejlepší knihovna Libereckého kraje“, kterou vyhlašuje Liberecký kraj.

Michaela Staňková

Setkání knihovníků Libereckého kraje a vyhodnocení soutěže Nejlepší knihovna Libereckého kraje 2018

V prosinci proběhlo tradiční Setkání knihovníků Libereckého kraje, které pořádá Regionální výbor Sdružení knihovníků a informačních pracovníků Libereckého kraje ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci. V rámci setkání byla již potřetí udělena

cena „Nejlepší knihovna Libereckého kraje“, kterou uděluje Liberecký kraj vždy ve dvouletém intervalu. Cílem soutěže je podpořit a ocenit náročnou práci městských a obecních knihoven, vyjádřit uznání za jejich činnost a také zásluhy o celkový rozvoj kulturního života v obci či městě. Z každého okresu byla z nominací odbornou komisí vybrána vítězná knihovna, a ta obdržela diplom a finanční odměnu ve výši 10 000 Kč od Libereckého kraje.

Podrobnější reportáž z akce a výsledky soutěže bude možné nalézt v následujícím čísle čtvrtletníku Světlik.

Michaela Staňková

Svět hravých věd

VYROB SI TRUBKU!

Trubka a ostatní dechové nástroje žesťové, to jsou vlastně jen trubičky, nemají žádné plátky (jako hoboj, fagot, klarinet či saxofon), ani ostré hrany (jako flétna), ani žádné jiné zdroje tónu. Vlastním zdrojem tónu při hře na žesťový nástroj jsou totiž hráčovy rty. Kdyby do trubice jenom obyčejně foukal, nezvulo by se nic než syčení; musí do nátrubku jakoby

prskat, prostě foukat přes sevřené rty, aby vibrovaly a rozvibrovaly sloupec vzduchu v trubici. Ta pak tón patřičně zesílí a zabarví, a hlavně: způsob a síla nátisku rtů na nátrubek rozhodují o výšce tónu. Doopravdy hrát na žesťový nástroj není vůbec snadné, ale zatroubit na něj, to se dá zvládnout za chvíličku. Výroba nejjednoduššího modelu trubky je ještě jednodušší: stačí vzít prázdnou plastovou láhev a odříznout jí dno; nátrubkem bude prostě hrdlo láhve.

Hotovo? Tradááááá!!!

Zdeněk Rakušan

Letos to nebyla žádná nudná selanka

V pořadí už třetím rokem hostí kino Varšava v Liberci kvalifikační kolo ve slam poetry, ze kterého vzejde jeden z finalistů o titul Mistr slamu 2018 (letos se bude konat 1. 12. 2018 v brněnské Flédě). Letos se sešlo 15 uchazečů o účast ve finále, moderoval už podruhé Dr. Filipitch, úřadující Mistr slamu. Do hlediště přišlo fandit cca 130 diváků, z nichž v každém kole Dr. Filipitch osobně a pečlivě vybral sedmičlennou porotu.

Večer zahájil Martin Fryč (*Knihkupectví a antikvariát Fryč jsou tradičním sponzorem kvalifikace*) informacemi o kulturním dění v Liberci a pozvánkami na akce nejen v knihkupectví.

Předem jsme se dohodli, že do druhého kola postoupí 8 slamerů s nejvyšším bodovým ziskem z kola prvního. Pak už převzal žezlo Dr. Filipitch a slameri si vylosovali čísla, tedy pořadí, jak budou vystupovat. Začínal liberecký básník Vojta Vaner, který si vloni vyzkoušel svůj výstup jako předskokan druhého kola. Letos do soutěže vybral lyričtější text o boji s počítačem, na kterém se mu nedaří dopsat esej. Jako

druhá nastoupila Mo s rýmovaným popisem vytouženého předsnídaňového sexu, který jim kamarádi („kazišuci“) bohužel nedopřáli. Mo získala za svůj slam i dvě desítky, na postup do druhého kola to ale nestačilo. Vtipný výstup následoval v podání Krise, který líčil z pohledu ohně cestu od zjevení se u mamuta přes pouť vesmírem, zastávku u Jana Palacha, aby skončil u zahrádní grilovačky. Čtvrtý v pořadí vystoupil Luka Leonardi, který svým přívalem slov s neskutečnou kadencí publikum částečně uzemnil, ale i pobavil slamem o tom, kdo je vlastně umělec a slamer. Pak podium patřilo Petru Štěchovi, ten

se s vtípem věnoval reklamám a poutačům („na herce i na salámy“). Dalším soutěžícím byl Lef L'Leviatan se slammem o tom, co všechno je a není v životě náhoda. Nato na pódium nastoupil Ing. Pudíng, svůj výstup s dynamickým přednesem na téma jedné okrajové části Prahy (refrén *hodně, ale hodně nahlas*: „Černý Most, Černý Most – žádný břehy nespojuje“) předvedl bosky, což v sále s pískovou podlahou (sál je před rekonstrukcí) byl obdivuhodný výkon. Po něm nastoupí Tadeáš se věnoval 100. výročí založení republiky (Československa), neopomněl zdůraznit typické české vlastnosti, jako např. že každý správný Čech má po kapsách kořalku. Jeho projev byl jako posledně velmi energický, až nevyzpytatelně výbušný. Vysloužil si od publika téměř plný počet bodů (69). Další soutěžící Rýmoslav sestavil svůj slam na místě ze slov, která

si nechal nadiktovat od přicházejících diváků. Že těch slov měl pozeňnaně, je nabitelní, ale troufl si vyzvat všechny, kdo zadali slovo, aby zvedli ruku a dali ji dolů, až to své slovo uslyší – v závěru nezůstala téměř žádná ruka nahore – pěkný příklad konceptuálního umění! Slova zaonačil do textu o tom, co všechno lze zasadit a co všechno z toho může vzniknout. Z vážnějšího soudku těžil další soutěžící Empathic, když přednesl svůj genderově vyvážený slam, ze kterého ale místy naskakovala husí kůže. Atmosféru naopak odlehčil Pan Fenek alegorickým slammem o Ferdovi a jeho mraveništi – ale odlehčil doopravdy? Podobnost s lidským společenstvím určitě nebyla čistě náhodná. Druhá žena na pódiu byla Malá máma a jako už tradičně byl obsah jejího slamu spjat s jejím malým synkem a potížemi, které nastanou, když máma není

zrovna ve formě („je epidemie, zle mi je...“) a zároveň nechce klučíka nechat na pospas digitální technice, navíc, když tato nehodlá spolupracovat. Poté se Zdendys svěřil se svými zkušenostmi s první travnatou cigaretou, naštěstí skončil v bezpečí – v posteli. Nejmladší účastník letošní kvalifikace Vidlák přednesl vtipný slam o slušném chování a o tom, že chování podle Gutha-Jarkovského ještě neznamená, že se situace vyvine ve váš prospěch. Překvapivý slam předvedl v závěru prvního kola

P. J. Remmy – téměř raperským výstupem přednesl návod, jak napsat dobrý rap a byl oceněn nejvyšším počtem bodů v 1. kole (69) – stejně jako Tadeáš. Po prvním kole byli na prvních dvou místech Liberečáci! Už už to vypadalo, že se zopakuje historie a do finále postoupí další neokoukaná tvář z Liberce, jako před dvěma lety Dave (tenkrát ještě s přízviskem Naslamkejv).

Po pauze a výměně porotců se nejdřív kalibrovala porota – Dr. Filipitch předvedl svůj „nejblbější slam“, který vznikl několikerým překladem v internetovém překladači přes estonštinu, čínštinu atd. a aby toho nebylo málo, poctivě jej do mikrofonu odšišlal – k velkému pobavení publika.

Do druhého kola postoupili slameři P. J. Remmy, Vidlák, Malá máma, Pan Fenek, Tadeáš, Ing. Puding, Lef L'Leviatan a Luka Leonardi. Ve druhém kole zazněly slamy o plazech, kteří nás (i vás) možná už dávno ovládají, o tom, jestli stojí za to honit se za stále lepším iPhone a autem, jestli není nejlepší hračkou starý rozkřápaný trojkolák místo nablýskaných sofistikovaných atrakcí v lunaparku, parodie na pár hravých dětských písniček o zvířátkách, něco regionálního o nešvarech v Liberci („nemáme kaňon, ale díru na Perštýně“), pár existenciálních otázek o životě a láskách a kamarádech a dospívání. Ve druhém kole se vyskytlo u Tadeáše podezření, že použil mikrofon jako rekvizitu, když si v zápalu boje v souvislosti s přednášeným textem přešel šňůrou od mikrofonu po zátylku. Rozhodla jsem (jako organizátor), že tento přestupek budeme tolerovat. Po ukončení kola znovu Dr. Filipitch vznesl poznámku o dodržování/nedodržování pravidel. Rozvinula se bohatá diskuse moderátora s publikem, padaly věcné argumenty pro i proti. Došlo totiž k situaci, že po druhém kole měli shodný počet bodů na 1.–2. místě Tadeáš a Luka Leonardi (129). Poslední slovo patřilo organizátorovi: přiklonila jsem se znovu k tomu, že gesto budeme tolerovat a necháme rozhodnout

slam – uskuteční se battle (když to píšu, připadá mi to, jako by bývalo z publika číslo „chceme vidět krev!!“, tak natolik vyhocená situace nebyla, spíš jsem to cítila jako přívětivé „chceme ještě slyšet slam!“). Takže si Tadeáš a Luka Leonardí o pořadí a šlo se do třetího rozhodujícího kola. Jak konstatoval Dr. Filipitch, letos to není nic neobvyklého, z 5 již proběhlých kvalifikací

došlo na 3 místech k rozstřelu také. Začínal Luka Leonardí, slamem na téma „můj život není pes“ a získal krásných 65 bodů. Tadeáš začal slamem, který se mu vloni z časových důvodů nepodařilo odříkat, ale po pár verších zahodil předlohu a vyskočil na podium s tím, že začal parodovat některého ze svých kolegů slamerů, i toho po pár vteřinách nechal a že zkusí improvizaci a požádal

VÝSLEDKOVÁ LISTINA Z KVALIFIKACE V LIBERCI

Dovětek [zveřejněn také na Facebooku]: Výsledková listina z kvalifikace v Liberci!!! (jestli se díváte, proč že se konal rozstřel, když v listině není rovnost bodů na prvních dvou místech, díváte se správně, až při následné kontrole byl zjištěn chybný součet, takže vítěz měl být znám už po 2. kole, prvenství svým výkonem v battle ale Luka Leonardí jen potvrdil). Omlouvám se za způsobené příkoří všem, i mistr tesař se někdy utne..., ale v sále bylo napětí až do konce, a věřím, že si všichni večer užili.

		1. kolo	pořadí	2. kolo	součet obě kola	pořadí
1	Vojta Vaner	38				
2	Mo	55				
3	Kris	56				
4	Luka Leonardí	63	3	66	129	1
5	Petr Štěcha	57				
6	Lef L` Leviatan	60	5	55	115	
7	Ing. Puding	58	7-8	59	117	
8	Tadeáš	69	1-2	59	128	2
9	Rýmoslav	54				
10	Empathic	57				
11	Pan Fenek	61	4	62	123	
12	Malá máma	59	6	56	115	
13	Zdendys	45				
14	Vidlák	58	7-8	60	118	
15	P. J. Remmy	69	1-2	58	127	3

publikum o slova, která sice dostal, ale nevyužil. Ve zbytku času předvedl několik triků s mikrofonem (čili použil ho jako rekvizitu!) a výstup dokončil sezením na okraji podia a konstatováním, že „toto je vrchol jeho trapno-poezie“. Což měl vlastně pravdu. Za svůj výkon získal 24 bodů. O vítězi bylo rozhodnuto.

Do celostátního finále o titul Mistr slam poetry 2018 postupuje z Liberce Luka Leonardi.

Večer byl parádní a napínavý, slamy pěkné a velmi pěkné, výkony účinkujících skvělé a suverénní a výkon moderátora profesionální. Věřím, že diváci odcházeli plni dojmů.

Martina Sanetrníková

Místa a lidé

Velká podzimní soutěž o ceny

Tenhle nápad v nás dřímá s kolegyní již delší dobu, až tedy konečně přišel impuls a my se v září pustily do práce a vymýšlení úkolů. Naším záměrem bylo, aby se soutěžící nejen dozvěděli více o místech a osobnostech města a kraje, ale aby si také procvičili vyhledávání a objevili tak skryté kouty on-line katalogu nebo jiných zdrojů, které se mohou stát další pomůckou při vyhledávání dokumentů, které si chtějí vypůjčit. Šlo nám zvláště o připomenutí existence tzv. souborů personálních a geografických autorit a regionálních osobností.

Soutěž byla odstartována 15. října 2018. Zúčastnit se mohl kdokoliv. Kdokoliv mohl luštit jen tak pro zábavu jeden ze čtyř kvízů. Ovšem ten, kdo luštil všechny kvízy, měl tím pádem možnost stát se výhercem některé ze tří hlavních cen – vstupenky na knihovny ples, registrace do knihovny zdarma a knihy.

V prvním kole soutěže jsme představily Liberec a jeho vývoj tak, jak byl zaznamenán na starých i novějších ma-

pách, ve druhém kole přišly na řadu liberecké osobnosti – ty známé, o nichž se mluví či píše, ale i ty, o nichž se běžně mnoho neví, ale informace se dohledat dají, a které podle nás pozornost zasluhují. Třetí a čtvrté kolo se pak zaměřilo na celý Liberecký kraj ve stejném duchu jako kola předchozí.

Do uzávěrky tohoto čísla Světliku však ještě soutěž neskončila a nejsou tedy známi šťastní výherci.

Příští rok bude většina akcí knihovny mít společné motto – cestovatelství, a tak už pro vás připravujeme soutěž na jaro. Opět vás chceme poněkud netradičně provést po místech ve městě a kraji a také vám přiblížit osobnosti s městem a krajem spjaté, a to vše pod heslem cestování. Byly bychom zároveň velmi rády, pokud soutěž přijmete jako výzvu „spojit příjemné s užitečným“ čili strávit volný čas procházkou či výletem a dozvědět se více o místě, kde žijeme.

**Kateřina Trojanová
Taňa Holčáková**

Otevírání duší

[kniha hovorů a vzpomínání]

Josef Král

Úvodní poznamenání

Moje psaní se odvíjelo jako z kouzelného klubička od jara 1979 a neskončilo dodnes. Dušezpytné záznamy se musely *uležet*, abych je mohl po čase proměnit ve smysluplné texty zrcadlící, *jak život šel*. Postupně tak přicházely na svět knížky: *Hranaté míčky s hřebíčky I. – II., Střemhlavý let v kleci* (hovory s Bohumilem Hrabalem a jiné texty). Posledním dílem trilogie jsou *Sametové míčky s hřebíčky* – kritická sonda do naší bouřlivé přítomnosti.

Za totality jsem o sobě dával vědět samizdaty. Šest strojopisných průklepů ilustrovaných mými obrazy jsem posílal na spolehlivé adresy. Příznivé ohlasy křísily *umdlévající nadšení*. Tehdy nepřicházelo v úvahu, že by některé normalizační nakladatelství moje texty vydalo. Byly pro ně ideologicky závadné.

Současná nakladatelství odmítají moje texty z jiných důvodů. Například takto: *... souhlasím s kolegy, kteří Vaši práci chválí, ale jako redaktor bohužel musím konstatovat, že Váš text je náročné čtivo. Musíme se především nějak žít. Však to znáte, sám podnikáte v oboru. P. S. Pěkná jsou připojená výtvarná díla!*

Tak mi nezbylo nic jiného než koncem roku 2011 vydat trilogii *Střemhlavý let v kleci* vlastním nákladem.

Moje psaní je hledání spřízněných duší, ale není to důvěřivé podávání srdce na dlaní. Působivé psaní by mělo být *pohyblivým smyslem procházejícím slovy, kdy dvě duše, zdánlivě přímo, bez vnějšího prostřednictví, se souzvučně chvějí*. Zatímco dějepisci dopodrobna popisují války a revoluce, měli by věnovat pozornost dějinám nelásky. Dusí nás od narození...

Teprve vysoké stáří (85) mě přimělo probrat svoje *papírové Pompeje* a zachovat jen to, *co odolalo zubu času*. Za osmatřicet let intenzivního psaní to jsou laviny popsaného papíru, chvála i hana a také nadávky anonymů. Přesně podle rčení klasika: *Ze Stromu poznání sklízíme ovoce jen z těch větví, k nimž jsme dorostli*.

Pozvání ke spolupsaní knihy *Otevírání duší* může být cestou k vzájemnému porozumění, ale i otevření dveří, jimiž přichází odmítnutí. Mnozí považují průhledy do cizích životů za bláznovství. Proč se vracet do kouzelného světa dětství k maminčiným pohádkám? Na to si musí každý najít odpověď sám. Jisté však je, že právě vzpomínky na dětství nás v těžkých chvílích života pomáhají *držet nad vodou*.

Ve Zpěvech Maldororových je psáno: *Má duše je zamčena na závoru mého těla a nemůže se vyprostit, aby prchla daleko od břehů, na něž naráží lidské moře*.

Nechci vyhlašovat akci *Duše všech lidí, spojte se!*, abych nepřipomínal neblahé heslo totality o spojování proletářů všech zemí, které se nikdy neobešlo bez násilí a krveprolévání. Otevírání duší je mírumilovná cesta k vnitřní proměně lidí a tím i světa. Sice pomalá, ale nejspolehlivější.

Španělská škola cestou necestou

Táhneme s ženuškou naši rodinnou káru svorně zapřažení a když jeden pokulhává druhý zvolní krok se srovná cinký linky podkověnký. Chvillemi mě pozoruje s podivením jako by naznačovala že by starý kůň neměl mít nálady hříběte. Svorně táhneme rodinnou káru stíráme si vzájemně pot a často odpočíváme.

Vzadu na voze pod plachtou skotačí naše děti Milenka a Pavlík. Někdy běhají kolem ale ne moc daleko jezdí hodně aut a toulá se tady plno divných lidí. Naše křivolaká cesta se jim líbí myslí si že jiná ani být nemůže.

Někdy s nimi děláme legraci ale jen málokdy. Není čas anebo chybí nálada dětem ovšem nikdy a tak na ně občas křičíme i když víme že nás časem u chomoutů vystřídají...

Ženuška kouká zle na moje občasné taneční kroky. To bych jí musel vykládat jak jsme jeli do kopce a nahore odpočívali v dohledu nebyly svištěcí biče ani se nechystalo k dešti. Děti běhaly na okraji lesa a já se natáhl u šípkového keře a našel tam potrhanou knížku o Španělské škole. Okouzleně jsem prohlížel obrázky ušlechtilých koní a obdivoval jejich taneční kroky.

Jak se tam dostala? Cestou přirozenou jako ostatní nepotřebné věci. Vyhodil ji z okna maringotky starý cirkusák když jim sešlostí věkem padl poslední taneční kůň. Potají si v ní čtu a ještě tajněji nacvičuju krásné kroky španělské školy. Někdy se mi do tahounského kroku připletou i kroky taneční. Mám z nich radost protože jsem už nedoufal, že takhle starý kůň se ještě něco krásného naučí.

Někdy se stává že hned poránu kdy svět je čerstvý jakoby včera stvořený vnímám orosenou pavučinu napjatou mezi ztepilými stvoly náprstníku. Děkuju jim že mi dávají lék na nemocné srdce. Skvostný architektonický výtvar s hrozny barevných kalíšků a bzučícími návštěvníky pozoruju zblízka a dlouho.

Umiňuju si že hned zítra začnu taneční kroky učit děti aby byly odolnější proti všednodennosti. A možná že si dá říct i ženuška. Potom by naše cesta mohla být krásným výletem. Přicházejí i pochybnosti jestli v chomoutech není líp bez Španělské školy. A tak to jde dokola světlem i stínem zatímco nám za zády drkotají kola naší rodinné káry.

(Z knihy *Hranaté míčky s hřebíčky I.*, 1980)

Básně

Martin Trdla

ŘÍJNOVÁ

Lípy pokapané kýčem
propůjčily ctihodnost chodcům,
frkání aut je rozváznější,
tušíš, že můžeš potkat vílu.

Kolotočář srká colu
pod standartou,
i takové dny jsou.

V regálech hajlují
čokoládoví Mikuláši,
pokladní nosí obličej
ministřiny práce a sociálních věcí.

Gotika a hřbitovy čpí po dešti,
na balkonových klikách kolébají se
salámy a probdělé noci,
začíná to být mazlavé.

Namísto harmonizace čaker
staviš hlavu padajícím kaštanům,
znovu a znovu začítáš se do
Zbyňka Havlíčka.

Až zesílí vítr,
půjdeš se přezout.

BYLO LÍP

Stejně ti řeknou,
že jsi byl dřív jiný,
lepší,
že tatranky a ledňáček
byly větší a chutnější,
že rostlo víc hub,
že stromy byly stromovější,
nebe nebovější,
slunce sluncovitější,
vítr větrovější.

Beztak ti poví,
že bylo víc smíchu,
přátelství,
opravdovosti,
že se tak nešidilo,
že strach vážil méně,
že pivo bylo pivovější,
víno vínovější,
cigára cigaretovější,
písňe písňovější.

Tak jako tak ti oznámí,
že dobře už bylo.

MARTIN TRDLA se narodil první říjnový den roku 1985 v Jablonci nad Nisou. V současnosti žije v sousedním Liberci. Vydání debutové sbírky neustále odkládá, i když

její název už má v hlavě ujasněný – *Vidle do guláše*. O to větší sílu napíná do živého vystupování. Má za sebou řadu autorských čtení převážně na severu republiky. Ale ke

slyšení a ke spatření byl i na jihu Moravy, na Vysočině či v hlavním městě republiky. Jeho verše se objevily v řadě literárních časopisů, webových serverech či revuích: *Tvar, Aluze, Herberk, Texty, Kulturní noviny, Dobrá adresa, Divoké víno, Poliš, web Pandory, Hostinec Hosta, Nedělní chvilka poezie*. Dvakrát publikoval v almanachu pro autory z Euroregionu Nisa – *Kalmanachu* či v almanachu české poezie 2018 nazvaném *Noc plná žen*. Je také součástí almanachů několika literárních soutěží, kterých se úspěšně účastnil. Cenu si odnesl třeba dvakrát z *Literární ceny Vladimíra Vokola v Děčíně*, dále byl oceněn na soutěžích *Hořovice Václava Hraběte, Literární Čáslav, Seifertovy Kralu-*

py, Trutnovský drak, Střípky z ráje a pak posbíral pár drobných cen v městské knihovně v rodném Jablonci. Někdy napíše i povídku. Pár jich lze dohledat na stránkách časopisu *Jízda* vydávaného libereckým dopravním podnikem. Občas je Trdla ke slyšení za mikrofonom libereckého dua *Nádoby*, kterému též píše texty, někdy se ujímá slova jako moderátor nejrůznějších akcí (od vernisáže, přes 700 let obce, až po hudební festival). Ve volných chvílích rád čte, zpívá, fotografuje, vaří, cestuje, vzdělává se, pře se, ochutnává nejrůznější piva, šmejdí po second handech a antikvariátech. Civilním povoláním je redaktorem, editorem a publicistou.

Sen o průzračnosti

CYSTOSKOPIE

Tělo
se tu otevírá
jako Blaník o Velkém pátku
Rytíři
si berou bílé pláště
aseptické rukavice
a čistí své zbraně silikonovým sprejem
Žádný kámen
se tu ještě neproměnil v zlato
a přece má každý
objevený ve chvíli lidských pašijí
jeho cenu

host Světliku
Zdeněk Janík

NA ROZHRANÍ

Poslouchám podzimní noc
jak tiše obléká
korálky deště
a její rytíři
z lesního vojska
svlékají pomalu
svou zlatou zbroj
a znovu propadám
pohádkám o Popelce

ORANŽOVÝ MĚSÍC

Pomoz mi půlnoční trubači
najít mou milou
s jediným střevícem
a já ti za to dám
stříbrnou trubku
která ti upadla
když jsi šel zhasínat
masopust
a navíc tolik blues
kolik má písmenek
její jméno

AVERS MÁCHOVSKÉ MINCE

Když jsou stromy v květu
kdo myslí na září?
A při setí jařin
na vítr ze strniště?
Mezi alfou a omegou
leží přece ještě
celá věčnost malé a velké abecedy

KALUŽE

Děšť mi dnes vyprávěl
že myje oblohu pro jarní slunce
Abych však slova která mi pošeptal
nevázal do vět
Vyšly by kaluže

VIVALDI VE ZRUČI

Na svatou Annu
Poslouchal ve Zručí
Antonio Vivaldi
ve druhém vagónu
sázavského expresu
své andante pro housle
za doprovodu dvou kytar
vlakové houkačky
a skřípajících brzd
I lístek z javoru
bylo v tu chvíli
slyšet jak padá

Básník, publicista a překladatel
ZDENĚK JANÍK, se narodil
7. 10. 1923 v Brně. Působil jako

středoškolský profesor, později byl novinářem. V době normalizace (1969 až 1989) nesměl publikovat, psal proto pod krycím jménem Tomáš Šobr. Pod svým jménem knižně vydal mj. básnické sbírky *Hledání klíčů* (2000), *Vracím se k tobě chlapeckou lodí* (2000), *Volání na časy* (2003), *Zásloví a podsloví* (2010). Pro děti napsal *Slovohrátky*, jež se dočkaly dvou vydání (1991 a 2000). V ro-

ce 2015 vydal sbírku *Srdce na dlani* (2015), kterou zasvětil vzpomínce na svou zemřelou manželku Věru. Věnoval se také překladatelské činnosti. Vydal např. *Pavoučí dům* od Paula Bowlese nebo *Osvobození zvířat* od Petera Singera. Jeho verše byly přeloženy do polštiny, němčiny, angličtiny. Získal cenu v soutěži Evropský fejeton a čestné uznání v mezinárodní soutěži Rožnovský týden (2003). V roce 1979 cenu F. M. Klácela za sbírku *Rozhovor s Gorgiou*, již napsal pod pseudonymem. Sbíрка z politických důvodů nevyšla. Je členem PEN Klubu a Umělecké besedy.

Milan Hrabal

*Vojtěch Franců***Posledních 62 kousků mého dědy**

Zavřel jsem dveře svého dvoupokojového bytu. Do nosu mě šlehla naparfémovaná sousedka a také kožich, který chválil vlhkost a pomalu prožíral zeď naproti mým dveřím. S paní Petrou Nováčkovou to bylo snazší, vymluvil jsem se na důležitou pracovní schůzku. Ještě dvě schůzky a budu muset sám sebe prohlásit za teplouše nebo mi ty svoje skvělé buchtý narve do krku. To by mi, přiznám se, tolik nevadilo. Nicméně představa, že pak umývám nádobí a ona z mé pohovky volá kamarádce, že se to vážně povedlo, trouba stále peče výborně a ta voňavka na moji pozornost zafungovala, i když stála padesát čtyři devadesát, mě upřímně děsila.

Paní Petra byla z dohledu, ale ta plíseň na zdech si vyžaduje seriózní přístup. Dávala mi to ostatně najevo skoro celou cestu po schodišti k východu. Čím déle roste na zdech, tím déle zdržují dech. Až se chytne kliky, utonu. Ale tenhle problém mě zas tolik nepálí.

Před mým vchodem se už asi pátý týden srocovali dělníci. Ráno v pět ke mně. A v pět odpoledne už byli tam, odkud přišli. Nekřičeli. Zato jejich bagry a sbíječky rozrážely podzimní parádu s takovou vervou, že jsem musel kolikrát ráno zavřít okno před tím, než jsem se probudil.

Vyšel jsem. Ulici, kterou jsem se naučil mít rád, měnili k nepoznání. Prorážel jsem se tou podivnou směsicí hluku a asfaltu, tuše zapadlé místo, kde měla být má lavička. Sedával jsem tam v podvečer, v podchodu na rohu ulice a koukal po úplně cizích sousedkách zpracovávaje ticho, co zbylo po dělnících, když se ulice schovávala před lampami a mihotavými okny.

Byla to úzká ulice. Dosti vlhká, těžko bys v ní chodil potichu a na stín by sis dlouho zvykal. Minul jsem první podchod, který mi ještě nepatřil, a pak i druhý a třetí. Setmělo se. Ještě dvanáct kroků a uvidím místo, z něhož budu hodnotit celý den, plíseň na zdi a nohy několika kolemjdoucích žen povětšinou bez plísní. Minul jsem výkop.

Každý můj krok mě však vyváděl z míry. Dívám se před sebe a zdá se mi, že s mou lavičkou bylo něco v nepořádku. Nebyla tam.

Tam, kde odjakživa stával ten milý kus dřeva, zbyly v asfaltu jen díry po úchyttech na nohy mé dávné kamarádky. Tiché lavičky, která nikdy netlačila do zad.

Chvilí jsem nepříčetně zíral do země. A pak když začal kolem lamp kroužit noční hmyz, vydal jsem se znepokojeně zpátky domů. Ze tmy na mě vyskakovala prázdná místa. Všechna zákoutí, kde dřív mlčky stávaly lavičky, byla prázdná. Jak krátkozraký musel být ten člověk, který je odnesl pryč.

Zaklapl jsem domovní dveře a sedl si na postel, že si dám čaj. Dal jsem si grog a byl jsem přesvědčený, že takhle to zůstat nesmí. Řešení se ukázalo brzy.

Děda byl praktikující komunista. Všechno mělo být všech a nejlépe u něho doma na půdě. Krový jsem v tom rozlehlém domě nezahlédl ani na zlomek vteřiny. Kromě různých knih, hřebíků, zástěr a potítek pro babičku na půdě opatroval také

dobrou stovku laminátových židlí, neboť se mu kdysi na nějaké schůzi jedna zalíbila. „Jedna by čouhala, ale kdo by se zabýval celou várkou?“ pověděl mi jednou.

Místní národní výbor si tak musel pět let počkat, za to my jsme během jednoho desetiletí, díky dědovým dlouhým prstům, obměňovali židle každým rokem.

Děda loni umřel. A z těch několika zbylých šedesát dva kousků se stalo mé dědictví.

Otevřel jsem druhou místnost svého dvoupokojového bytu.

A pak už jsem na ulici rovnal jednu židli za druhou. Za komunisty. Za dědu. Za sousedky. Za ty lampy, co mi svítily. A za moji lavičku.

Ještě před desátou večerní byl můj druhý pokoj prázdný. Z okna jsem pak shlížel dolů na šedesát dva posledních kousků mého dědy. Zaplnily rozestavěnou ulici a také všechna místa, kde dřív lavičky byly i nebyly. „Jedna by čouhala,“ pomyslel jsem si. Zítra ráno si do podchodu na roh ulice, kde nyní stojí jedna z mých židlí, půjdu přečíst noviny. A taky v sobotu. A za týden. A za rok. Jsou všech. A proto mi je nikdo neukradne.

Vojtěch Franců s povídkou zvítězil v soutěži Poetika 2018.

Jmenuji se VOJTĚCH FRANCŮ, studuji v prváku turnovského gymnázia a je mi 16 let.

Michael Drahý

PRAVDA A LEŽ

Pravda je jako dým,
co stoupá k obloze,
to já už dávno vím,
že lež se chová uboze.

Pravda je jako sekvoj,
co sahá do oblohy.
Lež však má sladký závoj,
naštěstí krátké nohy.

Pravda je čistá a ryzí,
lež je jak zlovolný duch.
Kéž ta lež ze světa zmizí!
Nezbude z ní ani puch.

Michael Drahý

ŠPATNÝ ŘIDIČŮV DEN

Jede, jede autíčko,
benzín má maličko.
Sluníčko se na něj směje,
ptáček jako divý pje.

Jede, jede po silnici,
přecházejí tři střevlíci.
Jejda, ouha! Srna v cestě!
Tohle nestane se v městě.

Auto vjíždí do plotu,
nedělá to dobrotu.
Auto nemá přední kola,
Kupuju povoz a vola.

Jmenuji se MICHAEL DRAHÝ, je mi 9 let a chodím na ZŠ Lesní v Liberci. Psát básničky mě neuvěřitelně baví. Miluju kníž-

ky, prózu i poezii. Z básníků nejvíc obdivuju Jiřího Žáčka. Hraju na saxofon a trénuju beach volejbal.

Jaroslav Rudiš – Český ráj

V pondělí 5. listopadu 2018 v 18 hodin jdu na Jaroslava Rudiše, bude číst ze své nové knížky *Český ráj*. Autor se před největším sálem liberecké knihovny právě dohaduje s jedním divákem, kde že se viděli. Stolek před knihovnou je samý Rudiš, беру *Český ráj*, platím ho a dávám ho autorovi podepsat. Chrílí slova, patka nad vyholenou hlavou se komihá. Vzájemně si děkujeme. Paní ředitelka Konvalinková mi zajišťuje židli vpředu.

„Zas sedíme v té naší sauně v Českém ráji a potíme svoje těla i duše,“ čte Rudiš, rozhledne se po přeplněném sále, kde sedí ženy všeho věku, nejvíc jich je mezi třiceti a čtyřiceti lety, a řekne: „Nakladatelství tvrdilo, když je to o chlapech v sauně, že to jiné zajímat nebude, ale vyšlo to nedávno a v listopadu se bude dělat dotisk.“ Předě mne si sednou dva pánové přes třicet, na podobných akcích nevidaní, mužů je v obecenstvu asi 20 procent.

Autor líčí, jak v Liberci, kde léta studoval, začal chodit do sauny. Byl, myslím, vůbec prvním Čechem, který má Němce a Německo upřímně rád. Do-

kládá to jeho prvotina *Nebe* pod Berlínem (zde byl na stáži). Je to šarmér nové generace, v černém triku. Četl ukázky z knihy rychle, srozumitelně, jako by chtěl honem něco říct. Zaznamenal, jak se chlapi vyjadřují, co je těší i co je trápí. Ten, kdo se chystá do důchodu, ten, kdo je taxikář, ten, kdo prodává pojištění, ten, kdo je hasič, ten, co mu umřela žena, ten, co je úplně nejmladší, a mnozí další se baví, kolik mají stupňů tepla v komoře, hádají se, ale do toho se prolínají skutky, které se staly, co lze říct kamarádovi a co do fóra, a to všechno se protáčí a kolíbá, nutno uznat, že Rudišův pohled má svoji nepřiznávanou hloubku. Je na něm poznat, že je zvyklý stát na pódiu, má za sebou dlouhé účinkování v Arše v pořadu EKG a v rádiu na Vltavě, velký sál měl na háku.

Po necelé hodině autor končí, dříve nevěřící čtenářky se začnou s knížkami řadit v místnosti a až na chodbu. Rudiš ještě stačí říct, že příští rok mu vyjde německy psaná Winterbergova poslední cesta, kterou bude muset přeložit, a pak podpisuje a podpisuje. Někáká beseda bude až v hospodě, to na něj nastoupí mladí vlčáci a dychtivé slečny, proti jejichž obdivu nebudu mít šanci.

Beru novelu *Český ráj* a čtu. Rudiš ji psal tři roky. Má 182 stran, tvrdou vazbu, obálku vytvořila Daniela Olejníková, grafickou úpravu Jiří Troskov, vydalo ji nakladatelství Labyrint. Rudiš je ročník 1972, vypadá jako doživotní pankáč, ale má za sebou *Nebe* pod

Berlínem, Grandhotel, odehrávající se na Ještědu, podle něj psal scénář, který natočil Ondříček. Třetí román Potichu neznám, čtvrtý, Konec punku v Helsinkách, fandí německým pankáčům, ale v Českém ráji není ani o punku, ani o Německu zmínka.

Kdo jsou hrdinové Českého ráje? Je to skupina dnešních lidí z menšího města, kteří chodí do své sauny, vzájemně se znají, a když se jim zachce, řeší svoje problémy. Jenže nikomu z nich autor nefandí, je neutrální, zatím co dvojice řeší jeden rozchod, další se ptá, jak je to v Holandsku. Komu autor drží palce, to nejde na první ani druhý pohled určit. Doktor ženských chorob, který by měl být nejrozzumnější, říká: „Nevím, zajdi k psychiatrovi.“

Ten, co byl mistrem republiky ve stolním tenise, říká, že by šel chasníka, ke kterému utekla přítelova žena,

zmlátit, ale ten, co prodává pojištění, říká, že počká, třeba jí ten nový přestane vonět.

Jaroslav Rudiš vypadá mladě, ale má za sebou kultovní komiks Alois Nebel s Jaromírem 99, čtení po německy mluvící Evropě, hraje v Kafkabandu, spolupracuje s divadly a má řadu přátel a přítelkyň, hovořících všemi možnými jazyky.

Divadlo Feste z Brna text Českého ráje zdramatizovalo, uvádí ho pod názvem Čekání na konec světa.

Jediná ženská v novele je saunérka, která saunaře vyhazuje, ale osobní kouzlo Jaroslava Rudiše, který vystupuje jako Evropan, je natolik silné, že ženy si Český ráj koupí a budou nad jeho stránkami uvažovat, v čem jsou chapi jiní.

Příjemné čtení.

Otto Hejnic

Česko-slovenský sborník KOŘENY/KORENE

Knižní novinkou tišnovského nakladatelství Sursum, která by rozhodně neměla uniknout pozornosti knihoven a čtenářů, je sborník české a slovenské poezie. Má název KOŘENY/KORENE a vznikl spoluprací jedenadvaceti českých a stejného počtu slovenských básníků jako literární připomínka stoletého výročí vzniku Československé republiky. Editorkami jsou dvě ženy – slovenskou část připravila Etela Farkašová, české části se ujala Milena Fucimanová. Ilustracemi doprovodila Květa Fuliérová. Knihu překvapivě obohacují klavírní výtahy

skladeb Ondřeje Fucimana zkomponovaných jako hudební odezva české i slovenské poezie. KOŘENY/KORENE jsou pozoruhodným důkazem, v čem jsou si oba národy blízké a současně v čem se liší. Autory nespojuje generační ani jiná příbuznost, kromě umění psát poezii, což se zde ukazuje podstatnou kvalitou. Zřejmě proto editorky zvolily abecední uspořádání, což v tomto případě nepovažuji za bezradnou, ale spíš editorskou pokoru k autorům. Možná právě touto nahodilostí dochází k jejich souznění i přes odlišné poetiky. Jen si představte to rozpětí kupříkladu

mezi Lubomírem Feldekem a Jiřím H. Krchovským! A že sborník obsahuje vysoké procento básní existenciálních, jen zvýrazňuje jeho silné stránky.

Ojedinelým a nesmírně zajímavým vkladem jsou osobní vyznání autorů ke krajině a lidem sousedního národa. Nepodbízivě ukazují jejich niterný osobní vztah ke Slovensku respektive k Čechám a Moravě. Někdo s nostalgii

vzpomíná na mladistvé zážitky, jiný si připomíná magické okamžiky setkání se zásadním přesahem do jeho života. Tak si například slovenský básník Miroslav Brück vybavuje své okouzlení poezií Jana Skácela. Marián Hatala své zaujetí českou kulturou dokazuje vlastní básní napsanou v češtině. Jana Štroblová ve vrácí ke svým překladům slovenských básníků do češtiny. „*Můj vztah ke Slovensku byl milostný. Hory všechny. Dívka jedna...*“, svěruje se Radovan Jursa. Za jiných okolností by to vyznělo jako klišé, ale v tomto případě se rád vracím k Brückovu textu a cítuji jeho závěrečnou větu: „*Rieky rozdeľujú, ale mosty spájajú a týmto premostením sa celkom iste stane aj prítomná antológia.*“ A protože se kniha jen s obtížemi dostává do běžné distribuce, uvádím zde adresu, na které je možno si knihu objednat: Sursum, Cáhlovská 162, 666 01 Tišnov. Pro internetově zdatné čtenáře zde: <http://www.sursum.cz/>

gr

František Babický – jubilant

Umělci bývali v minulosti často přirovnávání k antickým hrdinům - mezi hudebníky jsme znali mnoho Orfeů, Apollónů, i třeba bezděčných Sisyfů. Co kdybychom měli dnes antické přívlastky přisoudit například dirigentům? Byl by snad Václav Talich Marsem nebo Karel Ančerl Prométheem? Kdybychom směli nějaké antické přirovnání vyslovit v případě Františka Babického, byl by to snad v tom nejlepším slova smyslu Dionýsos. Nejenom

pro velebnou vizáž, ale pro samotný přístup k umění, v němž vždy jako dirigent, klavírista i pedagog, dovedl nacházet a odtajnit opravdové rozkoše hudebního světa a čarokrásnými gesty je přenášet ve světездеjší.

František Babický přišel na svět v Praze v republice okleštěné mnichovskou zradou, své dětství, přes složitý válečný čas v mnohém inspirativní, prožil v Brandyse nad Labem, kde se jako žaček v klavíru a později konzervatorista

zapojoval aktivně do zdejšího uměleckého života. Dirigentský svět se mu plně otevřel studiem na pražské konzervatoři a zvláště pak na AMU, kde se stihl osobně setkat s uměním Václava Talicha. Bezprostředně byl žákem vynikajícího praktika Aloise Klímy, v operním oboru Roberta Broka, Bohumíra Lišky či sbormistra Josefa Veselky. Ačkoliv mladý František Babický směřoval především k symfonické hudbě (je např. uznávaným znalcem symfonického díla A. Dvořáka), brzy jej okolnosti zavály jako dirigenta do operního světa, ve kterém našel netušený potenciál. Mimořádně se aktivně zapojoval do divadelního života a velmi dobře zpívá, což u dirigentů věru nebývá běžná výbava.

Po studiích nastoupil roku 1964 do Jihočeského divadla v Českých Budějovicích jako sbormistr a vzápětí dirigent, o pět let později do opery v Ústí nad Labem. V roce 1974 zahájil své první šéfovské působení v opeře v Liberci, kde provedl, mimo jiné, komplet Smetanových oper. V roce 1980 byl povolán do Národního divadla, kde strávil celkem 9 sezón. Zároveň působil jako šéfdirigent symfonického orchestru Armádního uměleckého souboru. Od roku 1989 pak střídavě opět v Ústí nad Labem a Liberci, kde v roce 2002 zakotvil na-

trvalo. Repertoárová základna Františka Babického je velmi široká. Jen v Liberci nastudoval desítky operních titulů všech stylových období, k nimž přistupoval s hlubokým vhledem do umělecké podstaty. Za všechny jmenujme z posledních let Pucciniho Toscu, Madam Butterfly či Manon Lescaut, Smetanovu Prodanou nevěstu nebo Mozartovu Kouzelnou flétnu. Velmi osobitým a vpravdě muzikantským způsobem dovede František Babický přistupovat i k operetnímu žánru – nastudoval velké množství více či méně známých operet, v poslední době tento svůj um předvedl při práci na obtížné Nedbalově Polské krvi. Dosud je v repertoáru Šaldova divadla v Liberci Dvořákova Rusalka, v jejímž nastudování František Babický dovedl odhalit netušená kouzla. Od roku 2010 rovněž několik let vyučoval dirigování na pražské AMU – na svém někdejší učilišti.

Do nastávajícího životního jubilea panu dirigentovi ze srdce přeje mnoho inspirativních let, dobrou mysl (tolik potřebnou k jeho pověstné vášni pro šachovou hru), také neméně charakteristickou schopnost nadhledu a nám všem možnost nadále se s ním setkávat co s okouzujícím společníkem a umělcem.

Jiří B. Sturz

Z lužické pokladnice

Prísloví zachycují životní zkušenosti nabývané lidmi po celá staletí a mohou poučit každého bez rozdílu pohlaví, náboženství nebo národnosti.

Tedy podobně, jak by to mohlo učinit i křesťanské desatero přikázání, kdyby jeho mravní poslání dokázali přijmout lidé všech konfesí. Proto jsou přísloví

jednou z nejcennějších součástí lidové slovesnosti každého národa. Městská knihovna Varnsdorf jako vydavatel přichází za čtenáři s nevelkou, ale obsažnou sbírkou nejoblíbenějších přísloví Lužických Srbů. (Zde stojí za zaznamenání, že se jedná o již 68. publikaci vydanou touto knihovnou!!!) Editor a překladatel české části Milan Hrabal ji nazval *Z lužické pokladnice / Aus der Lausitzer Schatztruhe*. Jedná se o koncentrovaný výbor toho nejlepšího, tedy jakési „best of“ z předchozích jeho obsáhlejších výborů z objemné a objevné sbírky Jana Radysyrbu Wjely. Současná třetí edice je doplněna o několik přísloví ze sbírky Petra Malinka *Słowo każ woryech*. Zcela novým prvkem oproti dosavadním českým edicím je trojjazyčnost vydání – v originálu, německém a českém překladu. Pro německé

znění přísloví byly využity překlady Gerharda Wirtha aktualizované Ilonou Martinovskou, která doplnila několik překladů svých. Obdobně postupoval i Hrabal, tentokrát ve spolupráci se Zuzanou Bláhovou-Sklenářovou. Atraktivitu publikace zvyšuje vtipnými ilustracemi lužickosrbská malířka Isa Bryccyna a rovněž příjemný kapesní formát. Vydání knihy je součástí projektu „Tradice nás spojují“ podpořeného EU z prostředků ERDF v rámci Fondu malých projektů Euroregionu Nisa. Dalšími podporovateli jsou Město Varnsdorf a lužickosrbské nakladatelství Domowina. A protože jsem přesvědčen, že přísloví nejlépe promlouvají samy o sobě, nabízím už bez komentáře malou ukázkou.

Fr. M. Liecht

Bez bohatství v srdci jsi chudák,
i kdybys až po uši stál v penězích.

*Bjez wutrobnych mětrow sy chudak,
a byrnje hač do wuśow w pjenjezech stal.*

Ohne Güte des Herzens bist du ein armer Wicht,
auch wenn du bis zu den Ohren im Gelde stündest.

**

Noc je sice slepá, ale ne hluchá.
Nóc je drje slepa, ale nic hlucha.
Die Nacht ist zwar blind, aber nicht taub.

**

Nedělej se medovým, nebo tě sežerou mouchy.
Nječiń so mjedorwy, abo muchi će zjědža.
Mach dich nicht honigsüß,
sonst fressen dich die Fliegen.

Z lužické pokladnice
Aus der Lausitzer
Schatztruhe

Umíněný Ikaros Luboš Příhoda

Za básníkem, novinářem a překladatelem

Den, kdy jsem se s Lubošem Příhodou seznámil, jen tak nezapomenu. Byla neděle 1. ledna 1992. Nastoupil jsem do redakce obdeníku Region. První den v práci se pro mě stal, jak mi později Luboš přiznal, bezmála dnem posledním. Poslali mě do jedné restaurace, v níž měla policie o silvestrovské noci někoho zmlátit. Nemazal jsem se s tím. Článek měl úderný titul: Policajti jako za starých časů. Napsané to prý bylo dobře, jen s pravdou se to nepotkalo.

Přes velký věkový rozdíl se z nás stali přátelé. Občas u piva vzpomínal na

šedesátá léta. Třeba když s Ladislavem Dvorským a s Ludvíkem a Milanem Kunderovými překládali poezii Reineira Kunzeho. O dva roky později už měl na kontě překlady tři výborů poezie východoněmeckých básníků. V Evropě se znal řadou německy píšících literátů, především básníků z NDR, SRN, z Curychu a z Vídně. Dopisoval si s laureátkou Nobelovy ceny Nelly Sachsovou žijící ve Stockholmu. Překládal, psal verše, cestoval, publikoval v časopisech i v rozhlase. V tu dobu už pracoval jako novinář. Nejdřív v podnikovém časopisu Paprsek, později v obdeníku Vpřed.

V letech 1967–1968 současně redigoval v časopise Dialog edici Tranzit věnovanou překladům německé poezie.

Pak přišli Rusové. Konec mejdanu, říkal. V novinách vydržel do roku 1970, ale soudruzi mu nezapomněli Svobodný Vpřed, který s dalšími nadšenci vydávali po okupaci sprátených armád dvakrát denně. Z novináře se stal pomocný dělník v zemědělství. Po úrazu, při němž málem přišel o ruku, dostal částečný invalidní důchod. Pracoval na půl úvazku. Pro rodinu s dvěma dětmi nastaly zlé časy.

Psal do šuplíky. Až po revoluci mohla vyjít sbírka básní Promluvy do zdi. Vrchol jeho básnické tvorby. Potřeboval se z těch normalizačních sraček vypsat. Podařilo se mu to excelentně. Dál překládal, občas publikoval, ale pod jmény svých nezakázaných přátel.

Po listopadu 1989 se k novinářině vrátil. Z orgánu OV KSČ v Liberci, obdeníku Vpřed, udělal populární Region, který měl 20 000 výtisků. Založil krajskou pobočku Syndikátu novinářů ČR v Liberci, která dodnes funguje. V letech 1990 až 2014 byl členem

výboru Syndikátu novinářů ČR, který zastupoval ve středoevropské skupině novinářských organizací.

Noví majitelé Regionu ho v roce 1992 poslali do předčasného důchodu. „Měl jsem alespoň čas na psaní a organizování literárního života v Liberci,“ říkal, ale byla z toho cítit hořkost. Věděl jsem, že to nese huň, než když musel v roce 1970 z novin odejít. Nezatrpknul. Psal do Sächsischer Zeitung, založil s kamarády Kruh autorů Liberecka. Překládal, editoval literární sborníky, pracoval na druhém vrcholu své tvorby, na knize o libereckém osmašedesátém a devětašedesátém roku: Nejdřív tanky – potom pendreký. K jeho osmdesátinám vyšla bibliofilie Umíněný Ikaros (2014). Název, který mnohokrát měnil, vystihuje Lubošův postoj k životu. Nikdy se nevzdávat.

Mluvil jsem s ním pár hodin před tím, než náhle zemřel. Po delší době byl plný optimismu. Dostal chuť zas něco psát.

Jan Šebelka

*Článek byl otištěn v časopisu
Mediažurnál.*

LUBOŠ PŘÍHODA (narozen 2. 8. 1934 v Náchodě, zemřel 16. 10. 2018 v Liberci), textilák, novinář, publicista, překladatel, básník, editor. Vlastní tvorba: *Promluvy do zdi* (2004), *Umíněný Ikaros* (2014), *Nejdřív tanky – potom pendreký* (2015), *Tři zlaté vlasy děda Věšvéda* (Mladá scéna, Ústí nad Labem 1986). Překlady: J. Bobrowski: *Litevské klavíry. Boehlendorff a ti druzí* (1971) *Tanečník Malige* (1989); C. F. Mayer: *Král a světec* (1994); Isa Engelmann: *Návrat pod zelenou střechu* (2004) a *Židé v Liberci* (2007),

H. Preissler: *Hlasy mrtvých a živých* (1961); R. Kunze: *Věnování* (1964, s L. Dvorským, M. a L. Kunderou), H. Cibulka: *České motivy...* (1967). Editoval deset velkých literárních sborníků s názvem Kalmanach a česko-německou čítanku spisovatelů Liberecka *Naše krajina slov – Unsere Wortlandschaft* (2011). Ocenění: Varšava (2011), hlavní cena v novinářské soutěži PL-CZ Local Press Awards, Osobnost Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (2014).

Místo za zdí (za Lubošem Příhodou)

Zed'
do které jsi promlouval
se rozestoupila

tolik prostoru za tvými slovy
nikdo nečekal

Vytéká k nám
polyká naše myšlenky
a vrací je
očistěné

jako kapr z tvé básně
stále vzdorující v nádrži

obě ploutve zlomené

přáli bychom si
být nepozřeni
ale nevyplivnutí

být horkým soustem
zdivočelé přítomnosti

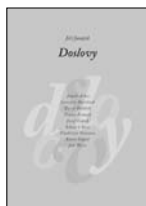
být nejen přítomni

aby si nás všimli
až budeme

odcházet

Milan Hrabal zveřejnil nekrolog o Luboši Příhodovi dne 1. 11. 2018 v internetovém časopisu naseveru.net <https://www.naseveru.net/2018/11/01/novinar-a-spisovatel-ktery-byl-slyset/> pod názvem Novinář a spisovatel, který byl slyšet. Hrabalova vzpomínka pro lužickosrbské čtenáře byla zveřejněna v lužickosrbském večerníku Serbske nowiny dne 30. 10. 2018 pod názvem Česki žurnalist zajimcam serbsku rěč spřistupjať.

Jiří Janáček – Doslovy

Jiří Janáček letos ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci vydává svou knihu Doslovy. Uveřejňujeme úvodní text Vladimíra Píši z knihy.

Statě v knize, kterou držíte v ruce, byly původně otištěny jako doslovy

k deseti knihám takzvané Knižnice XX. století. Tu začalo vydávat nakladatelství Knižní klub v roce 1998 se zřejmým cílem vydat znovu některé zajímavé tituly klasické české literatury minulého století či spíše jeho necelé první poloviny. Ovšem ani to není přesné – jeden z titulů obsahoval dvě méně známá romaneta Jakuba Arbesa, která vyšla ještě v sedmdesátých

a osmdesátých letech devatenáctého století. Každopádně v poměrně jednoduché, ale vkusné a charakteristické grafické úpravě vyšla během tří let (1998–2000) zmíněná desítka titulů devíti českých spisovatelů – Karel Poláček byl zastoupen dvěma tituly (Bylo nás pět a Hostinec U kamenného stolu). Jakým způsobem nakladatelství tituly vybralo a proč jich vyšlo „jen“ deset a knižnice pak fakticky zanikla, to už je s odstupem času poměrně těžko dohledatelné. Jisté je, že od počátku nemělo jít o nějaký reprezentativní průřez klasiky české beletrie a ani o znovuvydání těch čtenářsky (a tedy i komerčně) nejvděčnějších příběhů či bestsellerů, pak by asi Karla Čapka nereprezentoval Život a dílo skladatele Foltýna nebo by možná před dnes už skutečně méně známým Janem Weisseem dostal přednost řekněme Jaroslav Hašek a případně by se mohlo dostat i na nějakou ženu spisovatelku. Opakujme tedy bez dalších spekulací, že jde zejména o díla pro pomyslného čtenáře nového tisíciletí stále živá, čtivá a zajímavá, byť jde jen o zlomek bohatství české literatury onoho úrodného období před osmdesátí a více lety.

Co všech deset svazků jasně kromě vydání ve specifické edici spojuje, jsou doslovy Jiřího Janáčka. Rodák z Blatné (nar. 1927) působil jako učitel v několika severočeských městech a od roku 1966 žije v Liberci. Nejprve pracoval zhruba tři roky jako redaktor tehdejšího Severočeského nakladatelství, pak dobré čtyři desetiletí učil na střední škole a po roce 1990 i na liberecké pedagogické fakultě. Věnoval se průběžně literárně historickému bádání, vypracoval se na

uznávaného teatrologa (například dějiny předválečného libereckého divadla, současná divadelní scéna i problematika loutkových lidových her) a v těchto a dalších oborech vydal řadu příspěvků a publikací. V neposlední řadě právě v devadesátých letech přispíval do řady novin a časopisů literárními a divadelními recenzemi. Nebylo tedy náhodou, že Knižní klub oslovil právě jeho, aby jednotlivé svazky klasiků doprovodil doslovy. Nikoli detailními analýzami textů a ani podrobnými životopisy autorů, ale hlavně přehlednými studiemi zasazujícími konkrétní dílo do různých kontextů – kontextu a souvislostí vývoje autorova díla, kontextů doby, v níž žil a tvořil, a také kontextu jeho odkazu pro vývoj české literatury a obecně tedy významu pro současné čtenáře. A Jiří Janáček tento ne zrovna jednoduchý trojjediný úkol splnil pokaždé se ctí a vrchovatě. Vybaven především důkladnou znalostí všech dotýčných a souvisejících textů („má načteno,“ řekli by asi s obdivem dnešní studenti), obklopen fakty z literární vědy a historie a vědom si toho, že správný doslov by měl ctít i vyznění a náladu právě přečteného díla, koncipoval své doslovy pečlivě, přehledně a přitom originálně. Proto mají i s odstupem zhruba dvaceti let svou nadčasovou hodnotu, proto mohou být stále zdrojem poučení i zamyšlení pro každého, kdo se alespoň trochu podrobněji zajímá o dnes už „klasickou“ českou literaturu a její nezapomenutelné tvůrce. Budiž také tento soubor připomenutím nedávných devadesátin (!) Jiřího Janáčka, moudrého člověka a velké liberecké osobnosti.

Vladimír Píša

S KNÍŽKOU DO ŽIVOTA BOOKSTART

**Chcete z knihy udělat dalšího
člena Vaší rodiny a nejlepšího
přítele Vašeho dítěte?**

**Přijďte za námi
do Krajské vědecké
knihovny v Liberci,
jsme tu pro Vás.**

*Milí rodiče,
víte, že...*

... jednou z nejdůležitějších věcí, které můžete pro své děti udělat, je ukázat jim cestu ke knize již v nejútlejším věku?

... posilováním lásky ke knihám a ke čtení podpoříte u svých dětí rozvoj dovedností potřebných pro jejich budoucí uplatnění v životě?

... společně strávený čas nad knihou přináší i další benefity jako například empatii, souznění, sblížení a důvěru?

... v naší knihovně získáte maximální podporu? Naši knihovníci Vám rádi poradí s výběrem knih pro děti, najdete zde i literaturu, která je zaměřená na péči a výchovu dětí.

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: sekysra@kvkli.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června
V zámku bylo práce a běhu o překot. *Blázniviny se rozsévají*
Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mít!
Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.
Die Welt ist alles, was da ist.
A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.